

fundusze europejskie

nr 4 2016

na Mazowszu

FUNDUSZE
EUROPEJSKIE

Forum Rozwoju Mazowsza

W jakim kierunku powinien się
rozwijać nasz region?

fundusze europejskie na Mazowszu

- 3 Wstęp**
- 4 Peryskop**
- 6 Aktualności**
System „Parkuj i jedź”
- 7 Wdrażanie RPO WM 2014-2020**
Rozpędzamy się
Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego nabiera tempa
- 7. Forum Rozwoju Mazowsza**
- 10 Wspieramy rozwój inteligentnego Mazowsza**
Jakie wyzwania stoją przed naszym regionem w najbliższej perspektywie
- 17 Inteligentne, zrównoważone i odpowiedzialne**
Budowanie inteligentnego regionu wymaga kompleksowego podejścia
- 20 Srebrna gospodarka**
Polityka senioralna ważnym wyzwaniem najbliższej przyszłości
- 23 Energia hybryd**
Zmienia się model zarządzania przedsiębiorstwami
- 23 Innowacje**
Przyszłość zaczyna się dziś
Nasz cel: inteligentne systemy zarządzania oraz nowoczesne usługi dla biznesu
- 28 Zdrowie**
Kompleksowe wsparcie
Regionalny Program Operacyjny podnosi jakość usług medycznych
- Warsztat beneficjenta**
- 30 Użyte po wielokroć**
Sięgnij po instrumenty odnawialne
- 32 Niepełnosprawność nie musi wykluczać**
Jak przygotować projekt spełniający potrzeby osób z dysfunkcjami
- 36 Pasje**

Biuletyn Informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 jest wydawany na zlecenie Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie, ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa, tel. 22 542 20 00, faks 22 698 31 44, e-mail: mjwpu@mazowia.eu, www.mazowia.eu, www.funduszedlamazowsza.eu

ISSN 2391-4629, egzemplarz bezpłatny

Współpraca z ramienia MJWPU: Lidia Krawczyk, Klaudiusz Ostrowski, Agnieszka Czachorowska-Jakoniuk, Anna Penda, Dorota Kotecka, Paweł Sitek **Opracowanie:** Smartlink Sp. z o.o. **Redakcja:** Jerzy Gontarz, Agata Rokita
Korekta: Dariusz Stryniak **Druk:** Argonex **Zdjęcie na okładce:** StockChroma

Biuletyn jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego

Szanowni Państwo,

najważniejszym wydarzeniem tegorocznej jesieni było dla nas 7. Forum Rozwoju Mazowsza – znakomita okazja do wymiany doświadczeń i obserwacji w trzech obszarach: Smart City, Smart Business i Smart People. Podczas listopadowego spotkania zastanawialiśmy się między innymi, w jakim kierunku powinien się rozwijać nasz region, by sprostać wyzwaniom przyszłości. Omawiając sprawy miejskie, analizowaliśmy zagadnienia mobilności, rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych czy zarządzania energią. Biznesowi przyglądaliśmy się w kontekście współpracy z sektorem nauki, zdobywania zagranicznych rynków i społecznych inicjatyw. Poznawaliśmy też pomysły organizacji pozarządowych. Ponad 70 partnerów Forum pochwaliło się innowacyjnymi rozwiązaniami wprowadzonymi w swoim najbliższym otoczeniu. Wszystkim jeszcze raz dziękujemy za ogromny wkład we współtworzenie wydarzenia. W tym numerze przybliżamy wybrane tematy.

Koniec roku to czas podsumowań. Od uruchomienia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020 minęło półtora roku, a w ogłoszone naborów wniosków zaangażowaliśmy już jedną trzecią środków programu. Wartość środków udostępnionych w 79 ogłoszonych naborach wynosiła 3,2 mld zł. Cieszy gotowość projektodawców do podejmowania nowych wyzwań. Oczekiwania i potrzeby znacznie przerastają dostępne fundusze. Pod względem liczby ubiegających się o wsparcie w obszarze Europejskiego Funduszu Społecznego największym zainteresowaniem cieszyły się projekty dotyczące kształcenia i doskonalenia zawodowego dorosłych, edukacji ogólnej dzieci i młodzieży i rozwoju kompetencji kluczowych u dorosłych. Jeśli chodzi o Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, wpłynęło najwięcej wniosków o bony na innowacje, a także dotyczących umiędzynarodowienia biznesu i termomodernizacji budynków publicznych. Wiele projektów weszło już w fazę realizacji.

Nadchodzący rok będzie równie pracowity. W 2017 r. planujemy uruchomienie kolejnych naborów wniosków, w ramach których udostępnimy ponad 1,1 mld zł. Realizacja i rozliczanie projektów pozwoli nam wypełnić wymagane wskaźniki dotyczące wydatkowania środków. Mowa tu przede wszystkim o zbliżającym się kamieniu milowym w postaci przeglądu śródkresowego na koniec 2018 r. Osiągnięcie zaplanowanych wskaźników pozwoli nam na wykorzystanie rezerwy przypisanej do RPO WM. Zaangażowanie beneficjentów w realizację wspartych przedsięwzięć znacznie nas przybliży do tego celu. Dwa najbliższe lata są kluczowe.

Dotychczas wszystko dobrze się układa. I tak powinno być w 2017 r. Jesteśmy przekonani, że ani Państwu, beneficjentom programu, ani nam, ludziom zaangażowanym w jego wdrażanie, nie zabraknie energii do działania.

Życzymy pomyślnego roku i spełnienia założonych planów.

Dyrekcja i pracownicy

Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych

Koniec roku to naturalna okazja do podsumowań.

Cieszy fakt, że beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego nabierają wiatru w żagle i świetnie wykorzystują swój potencjał.

Przyjrzyjmy się sukcesom oraz inicjatywom kilku z nich.

Opr. Agata Rokita

Graphene Week w Warszawie

W czerwcu br. w Warszawie, na terenie Kampusu Uniwersytetu Warszawskiego odbył się Graphene Week – najważniejsza na świecie naukowa konferencja poświęcona grafenowi. Organizatorem wydarzenia był Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych (www.itme.edu.pl), który pozyskał dofinansowanie z RPO WM 2007-2013 na I etap budowy Centrum Grafenu i Innowacyjnych Technologii. Wybór Polski na miejsce konferencji jest świadectwem uznania wkładu ITME w badania nad grafenem. W spotkaniu uczestniczyło ok. 800 czołowych badaczy z całego świata zajmujących się tym materiałem. Prezentowano stan badań nad grafenem, a także jego zastosowania m.in. w elektronice i biomedycynie. Uczestnicy konferencji mogli także zapoznać się z osiągnięciami polskich naukowców i przedsiębiorców w zakresie rozwoju technologii grafenowych, które były prezentowane na wspólnym stoisku w ramach inicjatywy „Graphene in Poland”.

Konferencja Graphene Week jest nieodłącznym elementem Graphene Flagship – 10-letniego flagowego projektu Unii Europejskiej realizowanego w ramach programu „Nowe Technologie i Technologie Przyszłości” (FET). Kolejna edycja tego wydarzenia odbędzie się we wrześniu 2017 r. w Atenach.

foto: ITME

Creotech w rankingu Technology Fast 50

Firma Creotech Instruments SA (opisaliśmy ją w nr 1/2016 biuletynu „Fundusze Europejskie na Mazowszu”, beneficjent m.in. RPO WM, Programu Innowacyjna Gospodarka) w tegorocznej – 17. edycji rankingu Technology Fast 50, prowadzonego przez Deloitte, ponownie znalazła się w grupie najszybciej rozwijających się firm technologicznych w Europie Środkowej. Co ciekawe, z ponad 50 wyróżnionych firm 17 pochodzi z Polski.

Dr Grzegorz Brona, prezes Creotech Instrument SA: – Nasza spółka, która zajęła 27. miejsce w liczącym 50 firm zestawieniu, w latach 2012-2015 osiągnęła 546-procentową dynamikę skumulowanego wzrostu przychodu operacyjnego. Oznacza to, że w czasie ostatnich czterech lat urosliśmy ponad pięciokrotnie. W ubiegłorocznej edycji zostaliśmy wyróżnieni w kategorii „Wschodzące gwiazdy” dla firm, które na rynku działają stosunkowo niedługo. Wtedy skumulowany wzrost przychodu w latach 2011-2014 wyniósł 389%. Widać więc wyraźnie, że Creotech Instruments nabiera rozpędu. Chcemy utrzymać ten trend w kolejnych latach, szczególnie że zamierzamy odegrać istotną rolę w realizacji powstającej Polskiej Strategii Kosmicznej.

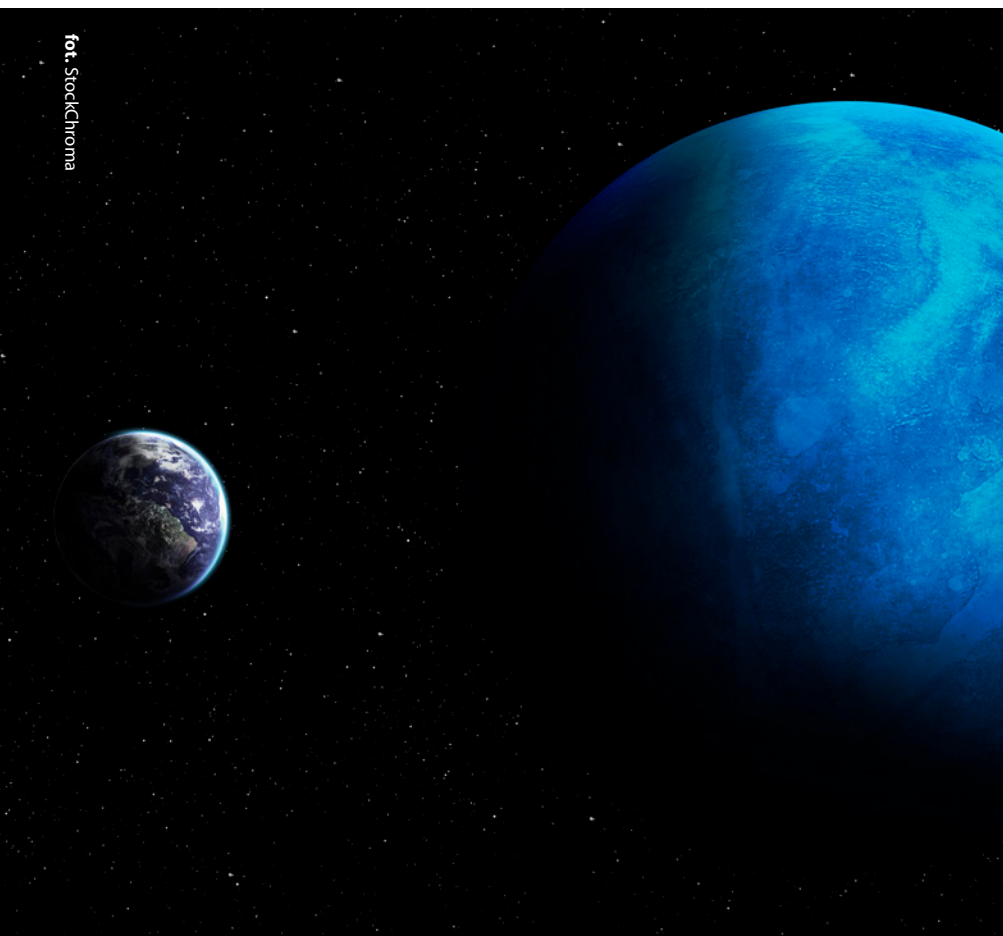

foto: Stockchroma

fot. Instytut Lotnictwa

Instytut Lotnictwa

W połowie października br. odbyła się 7. Noc w Instytucie Lotnictwa – największa w Polsce nocna impreza edukacyjna, służąca popularyzacji sektora lotniczego i kosmicznego oraz promocji zawodów inżynierskich. Warto podkreślić, że Instytut Lotnictwa należy do grona beneficjentów RPO WM.

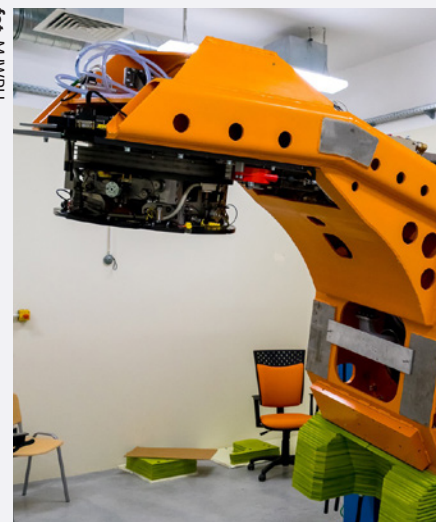
Uczestnicy imprezy mogli obejrzeć tunele aerodynamiczne oraz nowoczesne laboratoria Instytutu Lotnictwa. Można też było wczuć się w rolę pilota (symulatory lotu) i podziwiać prawdziwe podniebne maszyny, jak myśliwiec MiG-29, samolot transportowy CASA C295M, śmigłowiec Eurocopter FC-135R+ Lotniczego Pogotowia Ratunkowego czy zaprezentowany po raz pierwszy śmigłowiec SD-150 Hero produkcji PZL Świdnik/Leonardo Helicopters. Goście Nocy mogli podziwiać też pionierskie projekty polskiej myśli technologicznej: prototyp CyberRyby o wyjątkowych właściwościach biomechanicznych, model 3D nowego środka transportu Hyperloop czy łaziki marsjańskie i bezzałogowce, uhonorowane najwyższymi wyróżnieniami na prestiżowych zawodach międzynarodowych. W imprezie udział wzięło ponad 30 tys. gości, a zaprezentowało się 87 firm i instytucji.

Narodowe Centrum Badań Jądrowych w Świerku

Na początku grudnia 2016 r. gościem Narodowego Centrum Badań Jądrowych w Świerku był prof. dr A. J. H. Donne, dyrektor zarządzający międzynarodowym konsorcjum EUROfusion, które przygotowuje budowę przemysłowych instalacji pozyskujących energię z kontrolowanych reakcji termojądrowych. Przypominamy, że w ramach projektu „4LABy”, dofinansowanego z RPO WM, w Świerku wybudowano Laboratorium Struktur Akceleracyjnych.

Budowa reaktora termojądrowego jest ogromnym wyzwaniem naukowym i technicznym. Polskie instytuty badawcze, w tym Narodowe Centrum Badań Jądrowych, mogą wnieść istotny wkład w jego wybudowanie i eksploatację. Wizyta przedstawicieli EUROfusion w Świerku pozwoliła im poznać potencjał polskiej nauki w tym zakresie. Gościom pokazano m.in. reaktor badawczy Maria, który od kilkudziesięciu lat służy do badań nad podatnością materiałów na promieniowanie neutronów. Przedstawiono także kompetencje instytutu w dziedzinie fizyki akceleratorów – własne konstrukcje akceleratorów medycznych i przemysłowych oraz elementy akceleratorów badawczych budowane w Świerku na potrzeby ośrodków takich jak CERN czy DESY.

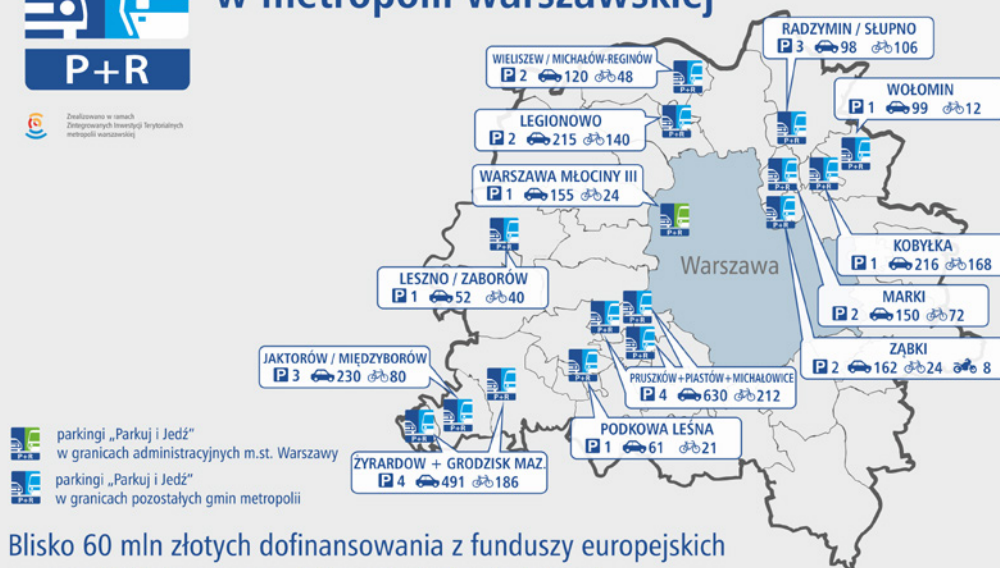
fot. MJPUP

Zrealizowano w ramach
Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
metropolii warszawskiej

Rozwój sieci parkingów „Parkuj i Jedź” w metropolii warszawskiej

Blisko 60 mln złotych dofinansowania z funduszy europejskich
w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Nowe parkingi „Parkuj i jedź”

Coraz bliższa jest realizacja 13 projektów, które poszerzą sieć parkingów „Parkuj i jedź” w stolicy i 15 podwarszawskich gminach. Zostaną one objęte dofinansowaniem 60 mln zł w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Jednym z celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez realizację projektów mających na celu m.in. zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń i uciążliwości transportu w aglomeracji. Mobilność to jeden z kierunków rozwoju stolicy jako smart city. Doskonale wpisuje się w ten trend budowa systemu parkingów „Parkuj i jedź”, które mają służyć szczególnie mieszkańcom gmin ościennych w codziennej komunikacji i zachęcać do rezygnacji z transportu indywidualnego na rzecz zbiorowego.

Wybudowanie nowych lub przebudowanie już istniejących parkingów planowane jest w Warszawie oraz w gminach sąsiadujących ze stolicą: Markach, Lesznie, Wołominie, Kobylce, Legionowie, Radzyminie, Podkowie Leśnej, Żąbkach, Żyrardowie, Grodzisku Mazowieckim, Wieliszewie, Jaktorowie, Pruszkowie, Piastowie, Michałowicach. Warto podkreślić, że jednym z istotnych kryteriów wyboru była bliska lokalizacja planowanych inwestycji przy przystankach transportu zbiorowego, co powinno zachęcić mieszkańców do korzystania z komunikacji publicznej. Z bezpłatnego parkowania będą mogli korzystać podróżujący posiadający bilet komunikacji miejskiej lub bilet lokalnego przewoźnika.

Opr. Agata Rokita

Rozpędzamy się

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 nabiera rozpędu. Na 79 ogłoszonych dotychczas naborów wniosków przeznaczono 3,2 mld zł, co stanowi około jednej trzeciej budżetu całego programu. Najwięcej środków udostępniliśmy na projekty drogowe i kolejowe (ponad 640 mln zł), a także z zakresu niskoemisyjności (przeszło 570 mln zł). Jakie przedsięwzięcia będą wspierane w roku 2017?

foto: ChromaStock

Mazowsze ma do dyspozycji ponad 8 mld zł w ramach RPO WM 2014-2020. Obecna perspektywa kładzie zdecydowany nacisk na innowacje, zaangażowanie biznesu w prace badawczo-rozwojowe, wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w administracji, sektorze ochrony zdrowia i kultury, wzmacnianie przedsiębiorczości, wspieranie efektywności energetycznej i niskoemisyjności, a także aktywizację społeczno-zawodową i edukację. Szczególnie cenne są projekty kompleksowe, realizowane w partnerstwie, sprzyjające tworzeniu miejsc pracy, zakładające dbałość o środowisko i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych.

W obecnej perspektywie finansowej nowością są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), czyli wspólne inwestycje samorządów. Na Mazowszu ZIT-y obejmują Warszawę i 39 okolicznych gmin. Na ich rozwój przeznaczono ponad 700 mln zł. Odpowiadając na potrzeby pozostałej części regionu, Zarząd Województwa wprowadził Regionalne Inwestycje Terytorialne, czyli RIT-y. Będą to wspólne inwestycje subregionów, których liderami są miasta

Płock, Ostrołęka, Radom, Siedlce i Ciechanów. Na ich realizację mamy prawie 950 mln zł. Podstawową kwestią jest współpraca samorządów, które musiały przygotować plany inwestycyjne na bazie analizy potrzeb. Dzięki temu już teraz mogą się ubiegać o fundusze na m.in. rozwój zrównoważonego transportu miejskiego czy utworzenie terenów inwestycyjnych.

Przyspieszenie realizacji RPO

Realizacja RPO WM 2014-2020 nabiera coraz szybszego tempa. Dotychczas ogłoszono aż 79 konkursów i naborów pozakonkursowych. Łączna kwota przeznaczonych na nie środków sięgnęła 3,2 mld zł, co stanowi około jednej trzeciej budżetu całego programu. Najwięcej środków udostępniliśmy dotychczas w naborach dotyczących projektów drogowych i kolejowych (ponad 640 mln zł), niskoemisyjności (przeszło 570 mln zł) i e-usług (ponad 300 mln zł). Samorządy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, placówki medyczne czy edukacyjne złożyli łącznie 4237 wniosków na ponad 5,2 mld zł.

Pod koniec grudnia 2016 r. rozpoczyna się osiem konkursów dotyczących rozwoju infrastruktury badawczej jednostek naukowych, umiędzynarodowienia grup przedsiębiorstw, rozbudowy i modernizacji regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji zastępczych, infrastruktury szpitalnej w obszarze kardiologii i onkologii (RiT), rozwoju infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych, deinstytucjonalizacji usług społecznych i programów zdrowotnych.

W 2017 r. ogłoszone zostaną 42 nabory na kwotę dofinansowania ponad 1,1 mld zł z RPO WM 2014-2020. Najwięcej środków w przyszłorocznych konkursach przeznaczonych będzie na projekty z obszaru włączenia społecznego i walki z ubóstwem, aktywizacji społeczno-zawodowej, niskoemisyjności oraz badań i rozwoju. Projekty infrastrukturalne oraz wzmacniające innowacyjność i przedsiębiorczość regionu zasili ponad 691,9 mln zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). W projekty wspierające włączenie społeczno-zawodowe i edukacyjne zainwestowane zostaną 434 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

W perspektywie finansowej 2014-2020 na projekty dofinansowywane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego złożono już 1841 wniosków na łączną kwotę 3,6 mld zł. W ramach EFRR największym zainteresowaniem cieszyły się bony na innowacje (401 wniosków o wartości 90,8 mln zł), dotacje dotyczące umiędzynarodowienia biznesu (265 wniosków – 73,2 mln zł) i termomodernizacji budynków publicznych (232 wnioski – 416 mln zł).

W 2017 r. w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego zostaną przeprowadzone 42 nabory wniosków. Łączna kwota przeznaczonych na nie środków sięgnie 1,1 mld zł

Grzegorz Świętorecki

zastępca dyrektora ds. EFRR w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych:

W 2017 r. w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego odbędzie się łącznie 20 naborów. Najwięcej funduszy, bo ponad 221 mln zł, przewidzianych jest na 6 konkursów dotyczących przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Dla wsparcia działalności badawczo-rozwojowej przewidziane są 4 konkursy na kwotę przeszło 199 mln zł. W ramach kolejnych 4 konkursów ponad 99 mln zł zasili rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości. W 2017 r. trzykrotnie będą organizowane nabory wniosków na projekty związane z jakością życia mieszkańców Mazowsza za przeszło 127 mln zł. W pozostałych 3 konkursach projektodawcy będą mogli pozyskać ponad 43 mln zł na inicjatywy wspierające gospodarkę przyjazną środowisku.

Aktualnie trwają konkursy, z których część dedykowana jest wyłącznie samorządom z subregionów. Są to nabory dotyczące rozwoju zrównoważonego transportu miejskiego uwzględniającego zakup niskoemisyjnych autobusów, budowę i rozbudowę parkingów „Parkuj i jedź”, tworzenie ścieżek rowerowych i wdrażanie systemów do zarządzania ruchem, informatyzacji służby zdrowia, przygotowania terenów inwestycyjnych i rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych. W pozostałych konkursach są dostępne środki dla przedsiębiorców na rozpoczęcie współpracy z naukowcami (bony na innowacje), tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego, prowadzenie prac B+R oraz eksperymentowanie i poszukiwanie nisz rozwojowych. Można wnioskować o dofinansowanie projektów z zakresu małej retencji i zabezpieczenia spływu wód wezbraniowych, a także o wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu.

Samorządy mogą liczyć na dofinansowanie kompleksowych projektów miejskich obejmujących tworzenie parkingów „Parkuj i jedź”, ścieżek rowerowych, zakup autobusów niskoemisyjnych oraz wdrożenie inteligentnych systemów zarządzania ruchem (od kwietnia). Wszystko po to, aby zmieniać transport w przyjazny zarówno dla mieszkańców, jak i środowiska. Zaplanowane są również dwa konkursy skierowane do samorządów z Warszawy i okolicznych gmin, dotyczące tworzenia parkingów (od lutego) i ścieżek rowerowych (od kwietnia). Samorządy będą mogły się ubiegać o fundusze na wymianę urządzeń grzewczych (od marca), rozwój systemów małej retencji oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych (od maja), co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. W tym kontekście przydatne będą również systemy wczesnego ostrzegania przed katastrofami, na których wdrożenie konkurs rozpocznie się pod koniec marca. Samorządy wystartują także o fundusze na selektywną zbiórkę odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem budowy i modernizacji Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Konkurs w tym zakresie rozpocznie się już pod koniec lutego. Ważna będzie także rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych w zakresie odnowy tkanki mieszkaniowej, w szczególności projekty spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (od maja).

Firmy, zwłaszcza z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, będą mogły się ubiegać o fundusze na tworzenie i rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego (październik), co ułatwi im podejmowanie prac nad innowacjami produktowymi, usługowymi lub procesowymi. W maju rozpocznie się natomiast kolejny konkurs na realizację prac badawczo-rozwojowych. W tym zakresie ważne będzie, aby firmy planowały działania zgodne z obszarami inteligentnej specjalizacji, do których należą inteligentne systemy zarządzania, wysoka jakość życia, nowoczesne usługi dla biznesu i bezpieczna żywność. Obszary te wynikają z Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 r. Będzie również możliwe pozyskanie funduszy na eksperymentowanie i poszukiwanie nisz rozwojowych (październik), które pomogą mazowieckim firmom w wybić się na tle konkurencji. Na marzec zaplanowany jest start konkursu dotyczącego bonów na doradztwo, natomiast na czerwiec – wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań będących efektem prac badawczo-rozwojowych.

Europejski Fundusz Społeczny

W obecnej perspektywie na środki z Europejskiego Funduszu Społecznego złożono 2396 wniosków na kwotę 1,6 mld zł. W ramach EFS najwięcej wniosków dotyczyło projektów związanych z kształceniem i doskonaleniem zawodowym dorosłych (601 wniosków o wartości 357,7 mln zł), edukacją ogólnej dzieci i młodzieży (534 wnioski – 406,6 mln zł) i rozwoju kompetencji kluczowych u dorosłych (425 wniosków – 247,1 mln zł).

Aktualnie trwają dwa konkursy – do końca grudnia można składać wnioski w konkursie wspierającym programy pracy z dzieckiem z autyzmem, a do końca stycznia potrwa nabór o dofinansowanie projektów złożonych przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie aktywnej integracji.

Podmioty opieki społecznej, organizacje pozarządowe z województwa mazowieckiego będą mogły się ubiegać o fundusze na integrację społeczną i aktywizację zawodową osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej (marzec, październik) i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych (marzec, wrzesień). Już w styczniu startuje konkurs wspierający rodziny wielodzietne, ubogie rodziny z dziećmi, rodziny z osobami starszymi, rodziny z osobami niepełnosprawnymi oraz rodziny z innymi osobami zależnymi. W kwietniu rozpocznie się konkurs, w którym będzie można składać wnioski dotyczące aktywnej integracji dla włączenia społecznego.

Instytucje pomocy i aktywnej integracji będą mogły się ubiegać o dofinansowanie projektów polegających na zwiększeniu dostępności usług społecznych, a dotyczących rozwoju środowiskowych usług społecznych na rzecz aktywnej integracji szczególnie na rzecz osób niesamodzielnych i starszych (luty), rozwoju usług społecznych w celu integracji dzieci i młodzieży z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne (luty), a także na programy deinstytucjonalizacji usług społecznych (listopad).

Podmioty wykonujące działalność leczniczą będą mogły się ubiegać o dotacje na projekty wspierające dostępność usług zdrowotnych w zakresie wdrażania programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych (kwiecień, maj), a także o wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym starszymi (kwiecień).

Elżbieta Szymanik

zastępca dyrektora ds. EFS w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych:

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w 2017 r. ponad 280 mln zł zainwestujemy w 12 konkursów dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej osób oddalonych od rynku pracy, osób starszych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne. Środki te pozwolą również na wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym oraz programów terapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. W ramach EFS ogłoszonych zostanie też 9 konkursów z obszaru edukacji na kwotę niemal 135 mln zł.

Pokaźna suma wspomaga też mazowiecki system edukacyjny. Będzie można zdobyć dotacje na kształcenie ogólne w ramach ZIT (luty) i edukację ogólną, w tym w szkołach zawodowych (październik). W kwietniu wystartuje konkurs związany ze zwiększeniem dostępności do edukacji przedszkolnej. Poza tym wsparciem zostaną objęte projekty dotyczące doradztwa edukacyjno-zawodowego w ramach ZIT (maj), podnoszenia kompetencji kluczowych osób dorosłych (lipiec), doskonalenia zawodowego uczniów (wrzesień) oraz kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych (listopad).

Agnieszka Czachorowska-Jakoniuk

Informacja dla beneficjentów

Informacje o aktualnych i planowanych konkursach dostępne są na stronie www.funduszedlamazowsza.eu, oraz w Głównym Punkcie Informacyjnym Funduszy Europejskich w Warszawie i Lokalnych Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Radomiu i Siedlcach osobiście lub przez infolinię 0 801 101 101 lub e-mail: punkt_kontaktowy@mazowia.eu.

Wspieramy rozwój inteligentnego Mazowsza

fot. Franek Mazur

Województwo mazowieckie jest liderem gospodarczym w Polsce, ale też najszybciej rozwijającym się regionem w Unii Europejskiej. W jakim kierunku powinniśmy zmierzać i na co postawić, by przekuć ten sukces w trwałą tendencję? Jakie wyzwania stoją przed nami? O tym właśnie rozmawialiśmy podczas 7. Forum Rozwoju Mazowsza.

W dniach 16-17 listopada br. na Stadionie Legii w Warszawie odbyło się 7. Forum Rozwoju Mazowsza zorganizowane przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli: Marszałek Województwa Mazowieckiego, Ministerstwo Rozwoju, Ministerstwo Cyfryzacji oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W Forum uczestniczyło ponad 2,2 tys. osób – zarówno poprzez bezpośredni udział w panelach dyskusyjnych czy warsztatach, jak i oglądając transmisję na żywo. Na trzech scenach tematycznych, poświęconych obszarom Smart City, Smart Business i Smart People, podczas 30 debat swoim doświadczeniem podzieliło się przeszło 160 ekspertów reprezentujących m.in. administrację rządową i samorządową, biznes, naukę oraz organizacje pozarządowe. – *Ideą Forum jest dyskusja i wymiana doświadczeń, a także nawiązywanie współpracy na rzecz realizacji wspólnych, interdyscyplinarnych projektów. Na to kładziemy szczególny nacisk w obecnej perspektywie unijnej* – powiedział Mariusz Frankowski, dyrektor Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. A mamy ku temu warunki. – *Ponad 22% PKB wytwarzane jest właśnie w naszym województwie. Podczas Forum rozmawiamy o tym, jak budować konkurencyjne Mazowsze, ale też takie, w którym ludzie żyją godnie i wygodnie. Tylko w tym roku zakontraktowaliśmy prawie 2,5 mld zł z funduszy unijnych, a w planach na kolejny rok jest ponad 1 mld zł w ramach 42 konkursów. Warto z tych pieniędzy skorzystać dla rozwoju regionu* – zachęcał Adam Struzik, marszałek województwa mazowieckiego.

3 x Smart

Po pierwsze: ludzie

Strefa Smart People należała do organizacji pozarządowych, instytucji edukacyjnych i przedstawicieli instytucji samorządowych. Innowacje społeczne i edukacyjne, realizacja projektów w partnerstwie – to tylko niektóre z poruszanych tematów. Wspólnie zastanawiano się, jak podejmować działania dopasowane do potrzeb mieszkańców. Nie mogło zabraknąć rozmów o polityce senioralnej i tzw. srebrnej gospodarce (więcej na ten temat na s. 20-22), a także o kierunkach rozwoju rynku pracy. Uczestnicy dowiedzieli się, jak zaprezentować się przed potencjalnym pracodawcą, opracować firmowy biznesplan czy zaplanować działania szkoleniowo-doradcze.

7. Forum Rozwoju Mazowsza to również liczne warsztaty, prezentacje, konsultacje i spotkania networkingowe zorganizowane przez ponad 70 partnerów wydarzenia. Można więc było nie tylko poznać możliwości pozyskania dofinansowania projektów, zdobyć wiedzę w różnorodnych dziedzinach, ale też przetestować innowacyjne rozwiązania, skorzystać z konsultacji zawodowych czy dotyczących stylu i wizerunku.

Po drugie: miasto

Mazowsze dysponuje ponad 8 mld zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Większość środków ma wspierać innowacyjność i przedsiębiorczość, nowoczesne technologie i gospodarkę niskoemisyjną, co idealnie wpisuje się w ideę smart city. Podczas Forum dyskutowano o kierunkach rozwoju polityki miejskiej w kontekście rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Rozmawiano także m.in. o modelach finansowania inwestycji miejskich i realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, efektywnym i ekologicznym korzystaniu z zasobów środowiska naturalnego, zarządzaniu energią, cyfryzacji i bezpieczeństwie danych, mobilności miejskiej i innowacjach w transporcie, rewitalizacji obszarów zmarginalizowanych czy usługach służących rozwojowi inteligentnych miast (więcej na ten temat na s. 17-19).

Po trzecie: biznes

Na scenie Smart Business dyskutowano o wyzwaniach współpracy nauki z biznesem, rozwoju firmowych działów B+R i transferze innowacyjnych rozwiązań na rynek. Dzieleno się doświadczeniami związanymi z tym, jak podbijać rynki zagraniczne, efektywnie współpracować w ramach klastrów, a także – jak łączyć potencjał młodych kreatywnych przedsiębiorstw z zasobami korporacji. Przedstawiono kierunki wsparcia przedsiębiorczości w ramach rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Rozmawiano o tym, jak dopasować rozwiązania do potrzeb odbiorców, czego dobrym przykładem jest formuła Living Lab, która umożliwia opracowywanie i testowanie rozwiązań w rzeczywistym środowisku użytkownika. Podczas wydarzenia dyskutowano również o współpracy instytucji otoczenia biznesu z przedsiębiorcami oraz o społecznym wymiarze inicjatyw biznesowych (więcej na ten temat na s. 17-19).

Agata Rokita

foto: Franek Mazur (4), MJWPU (1)

foto: Franek Mazur (7)

Smart People

Strefę Smart People współtworzyło ponad 15 instytucji oferujących różnego rodzaju zajęcia, warsztaty, doradztwo oraz konsultacje.

W „Pracowni innowacyjnej edukacji”, prowadzonej przez Centrum Nauki Kopernik, odbyły się m.in.: prezentacja robota humanoidalnego (NAO), zajęcia z programowania robota i pokaz działania minikomputera Astro Pi. Uczestnicy mieli też okazję wziąć udział w warsztatach budowania rakiet oraz dowiedzieć się, co wspólnego mają ze sobą: robot, smartfon i piracki statek, a także – jak wykorzystać urządzenia mobilne w edukacji. W „Pracowni innowacji i technologii” nowe technologie uczestnikom Forum przedstawiła Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Każdy chętny mógł przekonać się, jakie może być zastosowanie robotów w edukacji – prezentowane były roboty Finch, Ollie, Sphero. „Pracownia muzealna”, prowadzona przez Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, udostępniła multimedialną prezentację, w której zaprosiła do zwiedzania Zespołu Pałacowo-Parkowego w Opinogórze.

W „Pracowni kompetencji”, prowadzonej przez BlitzProject Group, można było poddać się badaniu wzrostowych kompetencji. Eksperti z Akademii Szybkiej Nauki w „Pracowni szybkiej nauki” doradzali w zakresie wyboru ścieżki kariery. W tej pracowni prezentowano też różne możliwości zastosowania technologii druku 3D. Natomiast Fundacja Realia Kariery w „Pracowni kariery” uczyła, jak wykonać poprawne zdjęcie do CV i na portale społecznościowe. Zainteresowani mogli się też dowiedzieć, jak dbać o wizerunek i jakich błędów unikać. Uczestnicy mieli okazję poznać swój potencjał zawodowy, testując „tajną broń korporacyjnej Ameryki” – The Birkman Method. W „Pracowni rynku pracy”, prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Pracy, rozmawiano o tym, gdzie, kiedy i na jakich warunkach można sięgnąć po wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zainteresowani mogli też skorzystać z pomocy specjalistów i poprawić lub dopracować swoje CV.

Potrzeba wywierania dobrego wrażenia na innych jest cechą przynależną człowiekowi od zawsze. Szczególnego znaczenia nabiera jednak w relacjach biznesowych. Na wszelkie pytania dotyczące autoprezentacji odpowiadali

eksperti z firmy Inwenta w „Pracowni savoir-vivre w biznesie”. Z kolei w „Pracowni metamorfozy” ekspertki z Sieci Przedsiębiorczych Kobiet oferowały konsultacje z zakresu wizerunku, stylu i wizażu.

Dodatkowo podczas warsztatów organizowanych w strefie Smart People uczestnicy mogli:

- doświadczyć Metody Gier w „Pracowni Gier Szkoleniowych”, gdzie w formie warsztatu pokazano, że gra jest logicznym procesem, którego celem jest uzyskanie najlepszego wyniku poprzez doskonalenie sposobów dojścia do sukcesu i osiągnięcia mistrzostwa;
- wziąć udział w warsztatach, podczas których przedstawiciele Akademii Leona Koźmińskiego obalili mity, że młody przedsiębiorca potrzebuje na start przede wszystkim pieniędzy;
- skorzystać z warsztatów „Innowacyjna polityka senioralna i srebrna gospodarka” prowadzonych przez Uniwersytet III Wieku;
- dowiedzieć się o inkubatorze innowacji społecznych TransferHUB tworzącym przestrzeń do pracy nad pomysłami, które mogą przerodzić się w konkretne, nowatorskie rozwiązania ułatwiające odnalezienie się na rynku pracy;
- wziąć udział w warsztatach rękodziela prowadzonych przez Miejskie Centrum Kultury w Płońsku.

Smart City

Wśród wystawców w strefie Smart City swoje walory i osiągnięcia zaprezentowały mazowieckie miasta, uczelnie, instytuty i firmy.

Największą przestrzeń zajmowali wystawcy z Miasta Płocka wraz z partnerami, tj. Qumak SA, Comarch SA, Star ITS Sp. z o.o., Kancelaria Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz, Smartta „Zielona Ładowarka”, Siemens Sp. z o.o. Na stoisku zaprezentowano m.in.: urządzenie mierzące refleks, strefę relaksu z zieloną ładowarką (Smartta) oraz elektroniczną pielęgniarkę – urządzenie monitorujące stan zdrowia pacjenta. Miasto Radom natomiast przygotowało prezentację o bezpłatnym internecie dla mieszkańców. Udzielało też informacji o zintegrowanym systemie zarządzania oświatą. Poza tym promowało ekologiczne autobusy i wypożyczalnię rowerów.

W strefie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego zaprezentowano pracownię druku 3D (tworzenie obiektów w plastiku i w proszku gipsopodobnym), pracownię skanu 3D (skanowanie rzeźb, zabytków i budynków), fotogrametrię oraz fokusownię. Instytut Rozwoju Technologii Stosowanych pochwalił się z kolei modelem nowoczesnej wysokowydajnej lampy ulicznej sterowanej elektronicznie. Ursus Bus SA dla uczestników Forum udostępnił w pełni elektryczny autobus. Instytut Bezpieczeństwa Inteligentnych Miast (Uczelnia Techniczno-Handlowa Heleny Chodkowskiej) pokazał zaś, na czym polega bezpieczeństwo w budowaniu inteligentnych miast.

W strefie Smart City znajdowało się także stoisko Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich z Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych, gdzie udzielano informacji o możliwościach korzystania ze środków unijnych.

foto: Franek Mazur (1), MJWPU (2)

Smart Business

Na stoiskach w strefie Smart Business zaprezentowało się ponad 20 instytutów naukowych wdrażających rozwiązania z zakresu technologii oraz firm i instytucji wspierających rozwój biznesu.

W największej strefie, współtworzonej przez Politechnikę Warszawską, Kampus+ Cezamat, Centrum Zaawansowanych Materiałów i Technologii Cezamat, Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii odbyły się m.in.:

- prezentacje i spotkania poświęcone implementacji idei czwartej rewolucji przemysłowej oraz sektorowi gospodarki Smart Living;
- pokazy kół naukowych Politechniki Warszawskiej: Koła Robotyki „Robomatic” oraz zespołu budującego innowacyjną łódź z napędem solarnym Solar Boat;
- prezentacje najnowszych technologii, w tym innowacyjnych produktów z obszarów Virtual Reality i Augmented Reality.

Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych zapewnił przegląd technologii z zakresu inżynierii materiałowej oraz wyrobów wytwarzanych w ITME (światłowodów, grafen), wykorzystywanych m.in. w elektronice i energetyce, a Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego przygotowała pokaz rozwiązań wdrożeniowych z zakresu: nowych materiałów do zastosowania w konstrukcjach drewnianych, testowania leków, produkcji żywności i budownictwa.

Odwiedzający strefę mogli także przyjrzeć się bliżej „Atosowi” – wysokiej klasy optycznemu skanerowi 3D umożliwiającemu pomiary obiektów o róż-

nych gabarytach (maszyna pomiarowa firmy Neo-Tec), a także mobilnemu stanowisku dydaktycznemu do e-learningu programowania sterowników PLC w zakresie transportu technologicznego, prezentowanemu przez Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy.

Wielu partnerów – w tym m.in.: Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny, Wydział Innowacyjności i Rozwoju UMWM, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Investment Service Center SA, fundacja Unimos, Agro-BioCluster, TechBrainers Sp. z o.o., Instytut Lotnictwa, BioTechMed, Fundacja Przedsiębiorczości Kobiet, My Company Polska oraz Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów UE – przygotowało warsztaty, zapraszało na spotkania konsultacyjne i networkingowe lub rozdawało publikacje. Najważniejszymi z poruszanych tematów były rozwój eksportu i strategię internacjonalizacji MŚP, innowacje i tworzenie nowych produktów, rozwój biznesowy projektów badawczo-rozwojowych oraz finansowanie start-upów.

W programie znalazły się też warsztaty przygotowane przez ekspertów Wydziału Informatyki i Szkoleń Beneficjentów MJWPU, dotyczące m.in. zasad przygotowywania i składania wniosków w projektach współfinansowanych z EFRR, bonów na innowacje oraz wdrażania wyników prac B+R.

Inteligentne, zrównoważone i odpowiedzialne

Nie można rozwijać miast, zapominając o biznesie i tworzeniu powiązań między administracją a przedsiębiorcami. Budowanie inteligentnego regionu wymaga kompleksowego podejścia. Nic dziwnego, że hasła „smart city” i „smart biznes” padały podczas 7. Forum Rozwoju Mazowsza wyjątkowo często.

W jaki sposób rozwijać miasta bezpieczne i przyjazne dla mieszkańców oraz biznesu? Jak rozwijać przedsiębiorczość, żeby zwiększała siłę regionu, a przez to kraju? To tylko niektóre pytania, na które szukaliśmy odpowiedzi podczas listopadowego wydarzenia. W myśleniu o rozwoju konieczne jest wyznaczenie celu i sposobów jego osiągnięcia. To wszystko kryje się pod słowem „strategia”. Podczas Forum nie mogło więc zabraknąć eksperckich dyskusji, których punktem wyjścia była rządowa Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Inteligentne miasta a dostęp do informacji

Jaka ma być rola władzy publicznej w udostępnianiu informacji w inteligentnym mieście? W jaki sposób, wdrażając nowoczesne usługi, należy zapewnić bezpieczeństwo danych dotyczących mieszkańców? O tym rozmawiał Olgierd Dziekoński, ekspert ds. gospodarki lokalnej i samorządu, z Adamem Struzikiem, marszałkiem województwa mazowieckiego, Konstancją Piątkowską, zastępcą dyrektora Departamentu Strategii Rozwoju w Ministerstwie Rozwoju, oraz Piotrem Drobkiem, zastępcą dyrektora Departamentu Edukacji Społecznej i Współpracy Międzynarodowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO).

Inteligentne miasto to zdecydowanie więcej niż wykorzystanie nowoczesnych technologii. Innowacyjne rozwiązania nie są przecież celem samym

esu z Przedsiębiorcami
emy akredytacji IOB.

foto: Franek Mazur

w sobie, tylko sposobem na zwiększanie jakości życia mieszkańców. Na to zwróciła uwagę Konstancja Piątkowska z Ministerstwa Rozwoju. Podkreśliła, że kluczem do wykorzystania pełni potencjału inteligentnych miast jest właściwa organizacja zarządzania, przepływ informacji i partycypacja społeczna. Smart city kompleksowo odpowiada na oczekiwania i potrzeby mieszkańców. Jak zauważyła w prezentacji wprowadzającej do debaty dyrektor Piątkowska, w obrębie aglomeracji smart mogą i powinny być działania dotyczące: gospodarki (stwarzanie warunków do innowacyjności, elastyczności rynku pracy), administracji (wykorzystywanie nowoczesnych technologii w funkcjonowaniu miasta i w jego zarządzaniu), jakości życia (zapewnienie m.in. szerokiego dostępu do usług publicznych, infrastruktury technicznej i społecznej, wysokiego poziomu bezpieczeństwa), środo-

wiska (np. optymalizacja zużycia energii, działania zmniejszające emisję zanieczyszczeń), mobilności (optymalizacja potrzeb i zachowań mobilnych u obywateli oraz sprawność transportu i komunikacji) i ludzi (innowacyjne technologie).

Konstancja Piątkowska podkreśliła, że Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju czyni inteligentne miasta zarówno „przedmiotem” interwencji publicznej, jak i „odbiorcą” efektów interwencji (w dziedzinie cyfryzacji, innowacyjności, technologii, zaawansowanych rozwiązań w infrastrukturze). Wskazała przy tym obszary niezbędne do osiągnięcia celów Strategii w kontekście inteligentnych miast (patrz: ramka na s. 18).

Marszałek Adam Struzik zaakcentował, że dla Mazowsza priorytetem pozostaje koncentrycz-

OBSZARY NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU W KONTEKŚCIE SMART CITIES

Kapitał ludzki i społeczny

KIERUNKI INTERWENCJI

- Lepsze dopasowanie kształcenia do potrzeb nowoczesnej gospodarki
- Poprawa stanu zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
- Kultura

Energia

KIERUNKI INTERWENCJI

- Poprawa efektywności energetycznej
- Infrastruktura energetyczna
- Energia odnawialna

Transport

KIERUNKI INTERWENCJI

- Zwiększenie udziału ekologicznego transportu w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych
- Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce
- Mobilność
- Inteligentne systemy transportowe

Środowisko naturalne

KIERUNKI INTERWENCJI

- Likwidacja źródeł zanieczyszczeń pyłowych lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie

ny rozwój regionu. Inteligentne i przyjazne mieszkańcom powinny być nie tylko największe ośrodki, ale także średnie i mniejsze miasta oraz gminy miejsko-wiejskie. – *Rolą administracji jest inicjowanie procesów, które prowadzą do budowania społeczeństwa informacyjnego* – podkreślił marszałek, zwracając uwagę na to, że jeszcze niedawno na Mazowszu prawie 2 mln mieszkańców nie miało dostępu do szerokopasmowego internetu. A bez szybkiego internetu trudno mówić o nowoczesnych usługach i społeczeństwie informacyjnym. Dlatego w województwie wybudowano 3,6 tys. km sieci światłowodowych i podejmowane są dalsze działania, aby wszystkie urzędy, firmy, a także 95% mieszkańców miało szansę na dostęp do internetu. – *Na Mazowszu konsekwentnie realizujemy kolejne projekty z zakresu budowania systemu informacji przestrzennej i e-administracji. Zachęcam do zaglądania na portal www.wrotamazowsza.pl, który jest bazą wiedzy z różnych obszarów, na przykład geodezji, funkcjonujących instytucji kultury czy edukacji. Co więcej, w województwie mamy już ponad 800 usług możliwych do świadczenia drogą elektroniczną, co było możliwe dzięki realizacji projektu w partnerstwie z gminami i powiatami* – dodał marszałek.

Piotr Drobek z GIODO zwrócił uwagę na krytyczne kwestie bezpieczeństwa i ochrony danych osobowych oraz związane z nimi zagadnienia prawne i etyczne. Przy wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań kluczowe jest zapewnienie zaufania do wszystkich usług. Z uznaniem przyjął fakt, że o inteligentnych miastach mówi się nie tylko w kontekście technologii, ale szeroko rozumianego zrównoważonego rozwoju. Analogicznie powinniśmy, jego zdaniem, mówić o zrównoważonej konsumpcji informacji, uwzględniającej dobro indywidualne i wspólne. Samodyscyplinie użytkowników z pomocą iść powinno prawo chroniące ich bezpieczeństwo i dane osobowe. W tym kontekście Piotr Drobek przypomniał, że warto już dziś zapoznać się z nowymi unijnymi regulacjami odnoszącymi się do oceny skutków dla ochrony danych osobowych, które będą obowiązywać od maja 2018 r.

Dobry klimat dla przedsiębiorczych

Drugim, równie gorąco dyskutowanym tematem na 7. Forum Rozwoju Mazowsza był smart biznes nierozzerwalnie związany ze Strategią na rzecz Od-

powiedzialnego Rozwoju. Jednym z jej celów jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności polskich firm. Czy łatwo w Polsce być smart? Z jakimi barierami mierzą się przedsiębiorcy? Te i wiele innych pytań padło podczas panelu moderowanego przez Mariusza Frankowskiego, dyrektora Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. W dyskusji wzięli udział: Patrycja Zeszutek, zastępca dyrektora Departamentu Innowacji Ministerstwa Rozwoju, Piotr Matwiej, doradca Zarządu Związku Banków Polskich (Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej), Arkadiusz Pączka, zastępca dyrektora generalnego Pracodawców RP, oraz Aureliusz Górski, dyrektor zarządzający w Cambridge Innovation Center (CIC).

Panel poprzedziła prezentacja przedstawiona przez dyrektora Patrycję Zeszutek, poświęcona celom i zasadom realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Siłą tej strategii jest to, że nie odcina się od tego, co wcześniej powstało – bazuje, uzupełnia i porządkuje instytucjonalnie istniejące rozwiązania. Ku czemu zmierzamy? Na przykład ku wzrostowi globalnej konkurencyjności polskiego przemysłu, zwiększeniu inno-

fot. Franek Mazur (3)

wacyjności przedsiębiorstw, wykorzystywaniu nowoczesnych instrumentów rozwoju firm, a także wzmocnieniu umiędzynarodowienia gospodarki. Będzie to możliwe m.in. dzięki koncentracji działań na konkretnych branżach i projektach flagowych, jak i zacieśnianiu współpracy między administracją i biznesem.

Rzeczywiście, paneliści byli zgodni co do tego, że dokument generalnie bardzo dobrze punktuje determinanty długoterminowego, zrównoważonego rozwoju. Bardzo pozytywnie ocenione zostały też inicjatywy na rzecz deregulacji i ułatwiania działalności. Paneliści zwrócili również uwagę na kluczowe z perspektywy ich środowisk aspekty, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w opracowywanych właśnie kierunkach rozwoju gospodarki.

Małe i średnie przedsiębiorstwa są głównym sektorem tworzącym PKB Polski, dlatego ważne jest zmniejszanie biurokracji w obszarach wpływających na ich rozwój – ten aspekt podkreślił Arkadiusz Pączka, zastępca dyrektora generalnego Pracodawców RP. Zwrócił też uwagę na to, że przedsiębiorcy planujący rozwój w dłu-

giej perspektywie oczekują choćby ramowego określenia, czy i kiedy Polska planuje przystąpić do strefy euro. Piotr Matwiej, doradca Zarządu Związku Banków Polskich, wskazał, że dla rozwoju polskiej gospodarki bardzo ważne jest budowanie stabilnych instrumentów finansowych oraz systemu zachęt do korzystania z nich. Ciekawymi obserwacjami – z punktu widzenia innowacyjnych start-upów, tak ważnych dla rozwoju Mazowsza – podzielił się Aureliusz Górski, dyrektor zarządzający CIC. Kreatywny charakter tego biznesu wymaga bycia blisko centrum i kontrahentów, tymczasem typowe umowy wynajmu powierzchni obejmują kilka lat. Miasta, które umiałyby stawiać czoło wyzwaniu dostępności atrakcyjnych przestrzeni biurowych, mogą liczyć, zdaniem Aureliusza Górskiego, na ogromną premię w postaci napływu najbardziej perspektywicznych, nastawionych na dynamiczny rozwój i wysoką wartość dodaną młodych firm, które mogłyby z czasem stać się wizytówką regionu.

Małgorzata Remisiewicz

Kluczem do
wykorzystania
pełni potencjału
inteligentnych
miast jest właściwa
organizacja
zarządzania,
przepływ informacji
i partycypacja
społeczna

Srebrna gospodarka

Starzenie się społeczeństwa to jedno z największych wyzwań, przed jakimi stoi Unia Europejska. W Polsce seniorzy po sześćdziesiątce w 2050 r. będą stanowili ok. 40% społeczeństwa. Jak się na to przygotować?

foto: Franek Mazur (2)

Europa się starzeje. Dobitnie pokazuje to raport Komisji Europejskiej z 2015 r. W związku z wydłużaniem się życia oraz zmianami demograficznymi w najbliższych dziesięcioleciach odsetek osób starszych w krajach UE będzie szybko rósł. Do 2060 r. zmniejszy się jednocześnie odsetek ludzi w wieku produkcyjnym. Choć wydłużenie życia człowieka jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, starzenie się społeczeństwa stanowi istotne wyzwanie dla europejskiej gospodarki i naszych systemów opieki społecznej.

Zmiana modelu

Polska należy do najszybciej starzejących się krajów UE. W 1989 r. osób powyżej 60. roku życia było u nas 5,6 mln. W 2014 r. już prawie o 3 mln więcej. Sprawę komplikuje niski przyrost naturalny. Od czasów wylotu demograficznego następuje trwałe odwrócenie trendu. W 2015 r. wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość ujemną i wyniósł -0,7. Oznacza to, że mniej Polaków się urodziło, niż zmarło (na każdy 10 tys. ludzi w 2015 r. urodziło się 96 dzieci, a zmarło 103 osoby). W Polsce żyje ponad 550 tys. osób z rocznika 1956. Dla porównania – w ostatnich latach rodzi się mniej niż 400 tys. dzieci rocznie. Zmiana demograficzna jest widoczna bardziej w miastach niż na wsi.

W naszym kraju spada też liczba zawieranych małżeństw. W 1980 r. na 1000 osób zawierano średnio 8,6 małżeństw, w 2000 r. było to 5,5, zaś w 2015 – 4,9. Wzrasta za to liczba rozwodów. Od kilkunastu lat notuje się ok. 65 tys. rozwodów rocznie. W 2013 r. orzeczono ich ok. 66 tys., czyli o 24 tys. więcej niż w 1990 r. Do tego zmienił się model rodziny – na 2+1.

Boom senioralny i feminizacja

Główny Urząd Statystyczny (GUS) podaje, że wśród populacji w starszym wieku większość stanowią kobiety (59%) – na 100 mężczyzn przypada ich 143 (dla całej ludności Polski wskaźnik feminizacji wynosi 107).

Dodatkowo należy oczekiwać, że życie będzie się sukcesywnie wydłużało, sprzyjając zwiększeniu zarówno liczby, jak i odsetka ludności w starszym wieku w ogólnej populacji Polski. I dla zdecydowanej większości tej grupy

ludności nie będzie to życie w zdrowiu. Ponad dwie trzecie osób w wieku sędziwym (80 lat i więcej) to wdowy i wdowcy. Są to przede wszystkim kobiety (85% osób owdowiałych w tym wieku), przeważnie mieszkające i żyjące samotnie oraz wymagające wsparcia. Musimy się zatem liczyć z tym, że w społeczeństwie będzie coraz więcej osób starszych, wymagających pomocy – opieki, leczenia i rehabilitacji.

Z opracowanej w 2014 r. prognozy ludności wynika, że w perspektywie do 2050 r. ogólna liczba ludności Polski zmniejszy się o ponad 4,5 mln, natomiast będzie wzrastać zarówno liczba, jak i odsetek osób w wieku 60 lat i więcej. – *Po 2035 r. jedną trzecią naszego społeczeństwa będą stanowili seniorzy (osoby w wieku co najmniej 60 lat). Musimy się przygotować na ten boom senioralny. To wyzwanie dla finansów publicznych, dla służby zdrowia, dla rynku pracy. Ale stanowi też szansę rozwoju nowych gałęzi gospodarki, wykorzystania potencjału wiedzy i doświadczenia seniorów* – uważa dr Elżbieta Ostrowska, przewodnicząca Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Kraje zachodnie, w których proces starzenia się społeczeństw rozpoczął się wcześniej, już przygotowują odpowiednią politykę senioralną. Jak Polska powinna na to wyzwanie odpowiedzieć?

Rządowa strategia

Dalsze prognozy – do 2050 i 2060 r. – pokazują, że trend się nie zmieni i dotyczy większości krajów UE. W 2050 r. udział seniorów w polskim społeczeństwie wzrośnie do ponad 40% (13,7 mln osób w wieku co najmniej 60 lat – dane GUS z 2014 r.). Niezależnie od szacunków musimy się przygotowywać na zmianę demograficzną. Kilka lat temu powstał projekt założeń strategii polityki społecznej wobec osób starszych do 2030 r. Za główny cel polityki senioralnej w Polsce obrano „wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych”. Wciąż jednak trwają prace na tym dokumencie; zajmuje się nim już nowy rząd, a właściwie powołana przez niego 30-osobowa Rada ds. Polityki Senioralnej na kadencję 2016–2020. Polityka senioralna to obszar, który wymaga również zaangażowania samorządów, dlatego w kwietniu br. odbył się pierwszy Sejmik Senioralny, podczas którego rozmawiano o potrzebach osób starszych i rozwoju systemu wsparcia w regionie.

Etos seniora

Nowych problemów nie rozwiążemy starymi metodami. Zupełnie inaczej podchodzą do tych kwestii organizacje pozarządowe. – *Realizujemy teraz projekt „memo”, którego celem jest upowszechnianie technik treningu pamięci oraz terapii reminiscencyjnej dla seniorów. Przedsięwzięcie skierowane jest do osób prowadzących zajęcia z osobami starszymi oraz do nich samych* – powiedział Jakub Wygnański, prezes Zarządu Fundacji Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”.

Istotne jest nie tylko opracowywanie konkretnych pomysłów na usprawnienie funkcjonowania osób starszych. – *W okresie świąt Bożego Narodzenia starsi ludzie masowo trafiają do szpitali. To bardzo przykre zjawisko. Potrzebna jest zmiana kultury traktowania seniora. Musimy zacząć tworzyć*

etos ludzi starych. Bo to te pokolenia kumulują kompetencje. Powinniśmy uczyć się korzystać z ich mądrości i doświadczenia – uważa przedstawiciel „Stoczni”.

Opieka bliżej ludzi

Bardzo ważna jest aktywizacja seniorów, ich partycypacja w życiu społecznym i rodzinnym. Oni najlepiej czują się w swoim środowisku i chcą się jednocześnie czuć potrzebni. Seniorzy trudno adaptują się w ośrodkach opiekuńczych. – *Placówki, które wizytowałam, często nie dawały możliwości wyjścia poza teren. Pensjonariusze opowiadali, że chcieliby wyjść na kawę, kupić gazetę, porozmawiać z kimś na ulicy czy w sąsiedztwie. Ośrodki, zlokalizowane przeważnie z dala od miast, nie dają takich możliwości* – uważa Krystyna Lewkowicz, prezes Fundacji Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Dlatego dużo lepsze są rozwiązania nakierowane na deinstytucjonalizację opieki. Wsparcie dla nich jest dostępne w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020. Bardzo ważne jest tworzenie i rozwój środowiskowych usług społecznych, które osoba potrzebująca może otrzymać w lokalnej, znanej sobie społeczności. Fundusze unijne pozwolą na zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich, rozwój teleopieki, wdrażanie systemów przywoławczych czy też tworzenie sąsiedzkich form samopomocy.

Usługi opieki świadczone na poziomie lokalnej społeczności mają kilka istotnych przewag. Umożliwiają niezależne życie w najbliższym środowisku. Ułatwiają podtrzymanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich. Są zindywidualizowane. Wymagania organizacyjne związane z ich udzieleniem nie mają pierwszeństwa nad indywidualnymi potrzebami osoby korzystającej z pomocy.

Męska Szopa

Men's Shed, czyli Męska Szopa, to idea, która narodziła się w Australii. Był to efekt konferencji dedykowanej mężczyznom i ich zdrowiu psychicznemu oraz fizycznemu.

W Australii Męskie Szopy są częścią systemu ochrony zdrowia. Pełnią funkcję profilaktyczną – jeśli mężczyzna pozostanie aktywny i będzie przebywał w grupie, nie odczuje samotności czy przygnębienia, a dzięki temu uwierzy w siebie i dłużej zachowa zdrowie. To z kolei odciąża system opieki zdrowotnej.

Szop w Australii jest już około 950, są też w Anglii, Irlandii, Skandynawii, gdzie wpisują się w krajobraz miast i osiedli. Warto dodać, że działają na zasadzie stowarzyszeń. Pierwsza polska Męska Szopa powstała w 2016 r. w Warszawie.

Starzenie się społeczeństw Unii Europejskiej

Prognoza zmian demograficznych w Unii Europejskiej

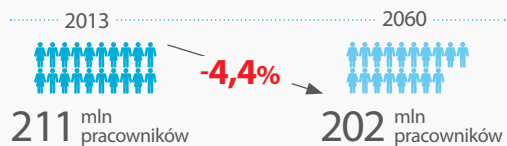
Wzrośnie liczba ludności

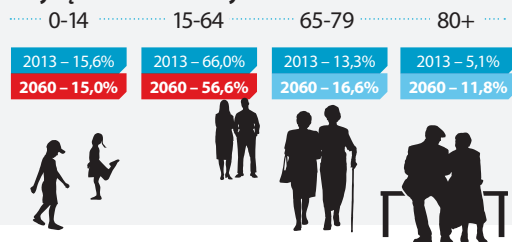
Ludzie będą żyć dłużej (wiek w latach)

Będzie mniej osób pracujących

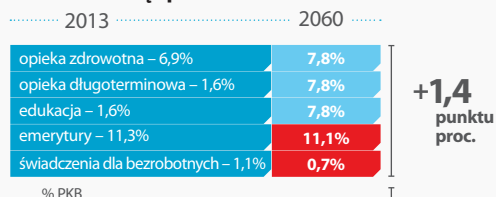
Przybędzie ludzi starszych

Mniej pracowników przypadnie na emeryta

Prognoza kosztów wynikających ze starzenia się społeczeństwa UE

Zarządzanie zmianą

Reformy na rzecz zrównoważenia świadczeń, szczególnie w zakresie systemu emerytalnego i opieki zdrowotnej, zapobiegają niekontrolowanemu przyrostowi wydatków spowodowanych starzeniem się społeczeństwa.

Źródło: Ageing Report 2015, Komisja Europejska. Raport zakładał obecność Wielkiej Brytanii w UE.

Po 2035 r. jedną trzecią naszego społeczeństwa będą stanowili seniorzy. Musimy się przygotować na ten boom senioralny

Przygotowani do starości

W świetle transformacji demograficznej istotne stają się nie tylko usługi opiekuńcze i zdrowotne, ale też produkty i rozwiązania ułatwiające seniorom życie codzienne i umożliwiające im aktywność zawodową. Ten obszar, skoncentrowany na wykorzystaniu potencjału osób starszych i uwzględniający ich potrzeby, nazwano srebrną gospodarką (*silver economy*). W tym kontekście procesu starzenia się społeczeństwa nie postrzega się w kategoriach zagrożenia, lecz jako wyzwanie i szansę dla wzrostu gospodarczego. Do realizacji tzw. srebrnej gospodarki należy włączyć nie tylko samych seniorów, lecz także przedsiębiorców i partnerów gospodarczych, administrację rządową i samorządową, polityków i trzeci sektor. Animacją tych działań zajmuje się m.in. Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej (KIGS).

W Polsce są realizowane projekty, które skupiają się na przedłużeniu aktywności osób starszych. Nie mamy jednak programów, które przygotowałyby społeczeństwo do starości. Nikt nie tłumaczy, jak proces starzenia przebiega, jak się z nim oswoić – uważają przedstawiciele KIGS. Organizacja ta była jednym z pomysłodawców przyznawania znaku jakości OK Senior personelowi, produktom i usługom służącym dobru osób starszych. Znak ten pozwala seniorom i ich rodzinom na szybką identyfikację tych ofert, które zostały sprawdzone i docenione certyfikatem.

Dłużej aktywni

Unia Europejska od dawna monitoruje dane statystyczne dotyczące sytuacji demograficznej. Już dziś rządy krajów członkowskich muszą reagować na wyzwania gospodarcze i socjalne. Podnoszenie wieku emerytalnego staje się koniecznością. – *Cofnięcie reformy emerytalnej to katastrofa* – ocenia Jakub Wygnański. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej jest konieczne nie tylko po to, by utrzymać system świadczeń emerytalnych i nie obciążać ponad normę malejącej grupy osób pracujących (patrz: infografika obok). Z dłuższej aktywności korzyści natury emocjonalnej i zdrowotnej mogą mieć sami seniorzy. Potrzebny jest jednak nowy model ekonomii – czyli tzw. srebrna gospodarka.

Jerzy Gontarz

Energia hybryd

Organizacje hybrydowe to nie moda, lecz naturalny etap rozwoju. Stajemy się coraz bardziej świadomymi obywatelami i od administracji czy biznesu oczekujemy realizowania czegoś więcej niż tylko tego, co jest podstawą ich działalności. Pomaga w tym otwieranie się na oddolne inicjatywy, np. pracowników czy NGO-sów.

Przymiotnik „hybrydowy” najczęściej dziś kojarzymy z nowym sposobem prowadzenia wojen lub motoryzacją. Ale ma on znacznie szersze zastosowanie i pozwala opisać nowe trendy w sposobie organizacji i prowadzenia biznesu, zadań realizowanych przez samorządy i administrację publiczną, a także działań społecznych. Tej tematyki dotyczyła debata „Organizacje hybrydowe – jak tworzyć wartość dodaną w wielowymiarowym świecie?”, poprowadzona przez dr Małgorzatę Bonikowską, prezes ośrodka dialogu i analiz THINKTANK.

Dopasowanie do potrzeb

Czym właściwie jest organizacja hybrydowa? Kluczem do zrozumienia tego pojęcia jest konieczność dopasowania się do potrzeb zmieniającego się świata. – *Jesteśmy coraz bardziej świadomym społeczeństwem. Zaczynamy interesować się tym, jak żyjemy, co jemy, w co się ubieramy, w jaki sposób pracujemy. Oczekujemy, by firma tworzyła pożytek dla różnych grup interesariuszy, np. pracowników, kontrahentów, społeczeństwa* – powiedział prof. Andrzej Blikle, informatyk, profesor nauk matematycznych, pracownik naukowy i mistrz cukierniczy.

Zaczynamy dostrzegać, że współdziałając na rzecz realizacji wspólnego celu, możemy osiągnąć lepsze efekty. – *Według mnie organizacja hybrydowa to projekt łączący trzy sfery: publiczną, prywatną i pozarządową. Takim przykładem jest Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (WOSP). Prywatna inicjatywa realizuje cele publiczne z szerokim udziałem obywateli, przez co wspomaga państwo – uważa dr hab. Jerzy Witold Pietrewicz, kierownik Zakładu Analizy Rynku w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. W samym świecie naukowym również możemy znaleźć wiele przypadków współpracy uniwersytetów z organizacjami. Pozwala to na przygotowanie młodych ludzi do zmian na rynku pracy i uczenia ich przedsiębiorczości, jak jest w Szkole Głównej Handlowej. Współpraca z różnymi partnerami nie jest więc receptą na nowy świat, ale nowym sposobem efektywnego działania.*

– *Współczesność przynosi kolejne wyzwania w zakresie funkcjonowania organizacji zarówno tych publicznych, jak i prywatnych. Globalizacja, technologie, mobilność wymuszają elastyczność i umiejętność szybkiego reagowania na zmiany. Z drugiej strony, dla ludzi coraz ważniejsze stają się wartości, na których budowane są organizacje i ich społeczna odpowiedzialność – mówiła dr Małgorzata Bonikowska.*

Dariusz Żuk, prezes Business Link, zwrócił uwagę na to, że nie należy tworzyć sztucznych podziałów między sektorami. – *Nie należy mówić o tym, że ktoś powinien zarabiać pieniądze, a ktoś inny realizować misję. Sztuką jest właśnie łączenie idei i pieniędzy, a dzięki temu stwarzanie możliwości osiągnięcia skali, którą dają te zasoby. Hybrydowość to raczej normalność. To robienie z pasji rzeczy odpowiadających na potrzeby innych – powiedział szef Business Link.*

Zarządzanie bez hierarchii

Jednym ze zjawisk towarzyszących hybrydowości jest pozornie daleka idea „szczupłego zarządzania” (*lean management*; zaczerpnięta z systemu produkcyjnego Toyoty), a także zmiana motywacji do pracy. – *Za 20 lat nie będzie pracy. Ludzie będą robili to, co kochają. Resztę wykonają za nas roboty – mówił Dariusz Żuk, prezes Business Link. Już dziś widać, jak zmienia się nastawienie do pracy, zwłaszcza wśród ludzi młodych – oni poszukują przede wszystkim sensu i pasji w realizowanych zadaniach.*

Odejdźcie od nakazowego sposobu zarządzania pracownikami opłaca się. Można to zaobserwować na przestrzeni ostatnich 26 lat, gdy w Polsce biznes i organizacje dojrzywały w przyspieszonym tempie. – *Ludzie wolni i szczęśliwi pracują lepiej. Do tego w dobrej atmosferze łatwiej wyzwala się kreatywność. Miałem okazję poznać kilka tak zwanych turkusowych firm, w których – zgodnie z ideą Frederica Laloux’a – nie ma hierarchii i każdy pracownik może podjąć ważną dla organizacji decyzję. Warunkiem jest to, by osoba podejmująca decyzję wzięła za nią odpowiedzialność – twierdził prof. Andrzej Blikle.*

Poziomy sposób zarządzania organizacją z trudem przyjmuje się w naszej kulturze, w której dominuje jednak hierarchiczność (łatwo to dostrzec w administracji). Niemniej ten proces postępuje, zwłaszcza w biznesie i trzecim sektorze. Równolegle można dostrzec przechodzenie firm na model „szczupłego zarządzania”.

– *Przyszłością jest organizacja odchudzona w środku i otoczona start-upami realizującymi na jej rzecz usługi. Korporacja ma zasoby, bazę klientów, a start-upy mają innowacje i te organizacje mogą wzajemnie od siebie czerpać – mówi*

Odejdźcie od nakazowego
sposobu zarządzania
pracownikami opłaca się.
Ludzie wolni i szczęśliwi
pracują lepiej. Do tego
w dobrej atmosferze łatwiej
wyzwala się kreatywność

prezes Business Link. Dariusz Żuk przekonywał, że zasady *lean* sprawdzają się wszędzie, gdzie mamy do czynienia z procesami organizacji działalności, także w czynnościach administracyjnych. – *Model łączenia sił różnych organizacji to kierunek, w którym zmierzamy – dodał.*

Gorset regulacji

Czy potrzebna nam rozbudowana administracja, skoro wiele zadań może realizować przy wsparciu firm i organizacji trzeciego sektora? – *Jak we wszystkim potrzebny jest zdrowy rozsądek. Jest pewne minimum kompetencji, które każda organizacja i instytucja powinna zachować dla siebie, chociażby ze względu na bezpieczeństwo. Łatwiej więc mówić o przedsięwzięciach niż organizacjach hybrydowych. Na przykład w Żąbkach wybudowaliśmy tunel pod przejazdem kolejowym dzięki wykorzystaniu pięciu źródeł finansowania inwestycji, w tym funduszy unijnych. To przykład hybrydowego montażu finansowego – mówił Robert Perkowski, burmistrz miasta Żąbki.*

A jak realizują hybrydowość w sensie organizacyjnym samorządy? Czy w ogóle jest na nią miejsce? – *Samorząd działa w sferze silnie regulowanej prawnie – musi się kierować przepisami, które często ulegają zmianom. W dodatku przybywa nowych regulacji. To nie ułatwia życia ani administracji, ani innym podmiotom – ocenił Robert Perkowski. I dodał, że te zmiany pociągają za sobą wzrost kosztów, konieczność tworzenia nowych stanowisk. Hybrydowość jest swego rodzaju odpowiedzią na trudności w wywiązaniu się z wielu zobowiązań. Zlecenie na zewnątrz podległym spółkom pewnych zadań, np. z obszaru edukacji i sportu, zwiększa efektywność ich realizacji.*

Potrzeba nowego modelu

W Polsce wciąż dominuje model odgórnego inicjowania działań, co nie zawsze jest skuteczne. Dariusz Żuk podał przykłady z obszaru wsparcia biznesu przez państwo: – *Kilkanaście miliardów wydano w Polsce na budowę parków technologicznych i różnego rodzaju laboratoriów. Na świecie budowanie takiej infrastruktury przez państwo nigdzie się nie sprawdziło. W Izraelu, który w sposób wzorcowy wspiera start-upy i nowe pomysły, sprawdza się inny model. Firma może otrzymać od rządu wsparcie na budowę laboratoriów wów-*

czas, gdy ma konkretny pomysł i chce przebadać i rozwinąć jakąś technologię. Tymczasem w naszych parkach, które budowano, zanim jeszcze określono konkretne potrzeby i pomysły na ich wykorzystanie, sprzęt jest już przestarzały.

– W przypadku tego, kto powinien finansować tworzenie parków technologicznych, nie do końca się zgadzam. Uważam, że państwo musi je budować, ponieważ jest to zbyt duża inwestycja dla prywatnych podmiotów. Oczywiście, są wyjątki, jak Nickel Technology Park Poznań, ale większość miast nie miałaby żadnego takiego ośrodka, który jednak pozwala przyciągnąć inwestorów z branż technologicznych i wspiera rozwój przedsiębiorczości – ripostował Mariusz Frankowski, dyrektor MJWPU.

W Polsce można jednak wskazać wiele ośrodków, które miały pomagać w transferze technologii i rozwoju biznesu, a dziś oferują jedynie powierzchnie biurowe i hale pod wynajem. Brak „szczupłego zarządzania” sporo kosztuje. Istnieje kolosalna różnica w skuteczności działania administracji i takich organizacji jak WOŚP. – *Przeznaczajmy pieniądze na efektywne przedsięwzięcia. Uważam, że najpierw powinien być pomysł i potrzeba, a potem należy myśleć o stworzeniu miejsca pod inwestycję i zaplecze laboratoryjne. Model start-upowy to potwierdza* – proponował Dariusz Żuk.

Rewolucja start-upów

Według badań Kauffmana, w 2015 r. start-upy po raz pierwszy w historii wykreowały więcej innowacji niż centra badawczo-rozwojowe i duże korporacje. – *Kilkanaście lat temu w Szkole Głównej Handlowej robiliśmy ankietę dotyczącą założenia start-upów, ale mało kto się tym interesował. Dziś już około połowy studentów deklaruje chęć poprowadzenia własnego biznesu* – dodał prezes Business Link. Na naszych oczach dzieje się rewolucja.

Wiele osób prowadzących nowe biznesy chętnie dzieli się doświadczeniami z innymi i poszukuje nowej wiedzy i inspiracji. Często podejmują wspólne przedsięwzięcia. Usieciowienie młodych firm to świeże zjawisko obserwowane na całym świecie. Większość tego ruchu dzieje się oddolnie, spontanicznie, bez animowania przez administrację i bez wsparcia ze środków publicznych.

Nie brak dziś jednak oferty, która wspiera innowacyjne start-upy. Z Programu Inteligentny Rozwój finansowany jest pilotażowy program Scale Up, którego celem jest łączenie potencjału początkujących, kreatywnych przedsiębiorców z infrastrukturą, doświadczeniem oraz zasobami dużych korporacji, w tym spółek skarbu państwa. Młode firmy otrzymają pomoc finansową (do 250 tys. zł), możliwość skorzystania z zasobów niezbędnych do opracowania i testowania własnych rozwiązań, dostęp do wysokiej klasy mentorów, a także szansę na zdobycie doświadczenia oraz zbudowanie sieci kontaktów, partnerów biznesowych i potencjalnych inwestorów. Na rynku działa też sporo funduszy seed capital, które inwestują w komercjalizację innowacyjnych rozwiązań proponowanych przez start-upy. W tym celu podejmują współpracę z innymi firmami oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi.

– *Ważna jest tu stała praca nad rozwojem tych relacji. Coraz powszechniej będziemy spotykać hybrydowe przedsiębiorstwa, które potrafią realizować cele społeczne czy współpracować z naukowcami. Można sobie również wyobrazić uczelnie skutecznie korzystające z wiedzy NGO-sów czy przedsiębiorców. Każde takie otwarcie się organizacji będzie prowadzić nie tylko do korzyści społecznych, ale i finansowych* – oceniła dr Małgorzata Bonikowska.

foto: MJWPU (2)

Organizacje hybrydowe
jak tworzyć wartość dodaną
w wielowymiarowym świecie?

Zsieciowani

Klasycznymi organizacjami hybrydowymi są ponadsektorowe lokalne grupy działania (LGD) realizujące strategie rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich. Z założenia mają formę stowarzyszeń, które współtworzą samorządy, organizacje pozarządowe, firmy i osoby indywidualne. W Polsce ich powstawanie zainicjowano dzięki wsparciu z europejskich funduszy rolnych i wciąż są zasilane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zadaniem LGD jest animowanie inicjatyw społecznych, rozbudzanie lokalnej przedsiębiorczości i promocja atrakcyjności obszarów obejmowanych ich zasięgiem. Niewątpliwą korzyścią jest to, że pozwoliły się ujawnić wielu liderom społecznym i talentom organizacyjnym. Oparte są jednak na zupełnie innej kulturze niż spontanicznie sieciujące się start-upy. Te ostatnie to generacja internetu (*net generation*), którą socjologia dopiero próbuje zrozumieć. Lokalne grupy działania mają strukturę hybrydy, ale działają często konwencjonalnie. Pokolenie sieciujących się zyskuje zupełnie nową energię.

Jerzy Gontarz

Wypowiedzi i opinie pochodzą od uczestników dyskusji „Organizacje hybrydowe – jak tworzyć wartość dodaną w wielowymiarowym świecie?”.

Jesteśmy u progu czwartej rewolucji przemysłowej. O sukcesie gospodarczym krajów i regionów będą decydować w coraz większym stopniu inteligentne miasta oraz cyberprzedsiębiorstwa – zautomatyzowane, naszpikowane najnowocześniejszymi technologiami, wykorzystujące możliwości np. internetu rzeczy. Odpowiedzią Mazowsza na te megatrendy są inteligentne specjalizacje: inteligentne systemy zarządzania oraz nowoczesne usługi dla biznesu.

Zgodność z inteligentnymi specjalizacjami jest brana pod uwagę (jako kryterium dostępu lub dodatkowo punktowany aspekt) przy ocenie projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Wzmacnianie powiązań pomiędzy różnymi środowiskami działającymi w ramach danej specjalizacji i zogniskowanie wokół niej kapitału, innowacyjności, badań naukowych oraz zainteresowania przedsiębiorców – to wszystko zwiększa szansę na wykorzystanie

Choć termin Industry 4.0 został ukuty w Niemczech zaledwie pięć lat temu, czwarta fala rewolucji przemysłowej zdecydowanie nabiera rozpędu. Cyfrową transformację przechodzi przemysł, ale także energetyka, rolnictwo, transport, administracja publiczna czy zarządzanie usługami i przestrzenią miejską. Każdy z tych obszarów stoi przed wyzwaniem zintegrowania dotychczasowego doświadczenia i zasobów z najnowszymi osiągnięciami technologii. Mobilność, robotyzacja, internet rzeczy, technologie sensoryczne, chmury obliczeniowe, sztuczna inteligencja – postęp w tych obszarach będzie następował coraz szybciej, zmieniając paradygmat działalności w ko-

lejszych branżach, także tych uznawanych jeszcze niedawno za tradycyjne. Przewagą konkurencyjną będzie budować w coraz większym stopniu sztuka optymalnej integracji ludzi, baz danych, inteligentnych maszyn i urządzeń.

Wielu ekspertów podkreśla, że cyfrowa rewolucja może być wielką szansą dla Polski, gdyż Industry 4.0 premiuje kraje o wysokim kapitale intelektualnym, a nie akumulowanych przez wieki aktywach – a nasz kraj ma przecież fantastycznych programistów, fizyków, inżynierów. Mazowsze – jako najbardziej rozwinięty region, przyciągający utalentowanych specjalistów, będący siedzibą wielu innowacyjnych firm – ma szansę być wielkim beneficjentem Industry 4.0.

Inteligentne zarządzanie

„W związku z przejściem na komputerowy system klienci będą obsługiwani wolniej” – tego typu ogłoszenia sprzed dwóch dekad dziś budzą tylko sentymentalny uśmiech. Nowoczesne systemy zarządzania decydują obecnie o byciu albo nie byciu praktycznie każdej firmy – pomagają zwiększać efektywność produkcji, optymalnie zarządzać zasobami, prowadzić sprofilowane kampanie marketingowe, utrzymać powtarzalną, wysoką jakość, minimalizować niekorzystny wpływ działalności na środowisko, zapewnić bezpieczeństwo konsumentom. Po coraz bardziej zaawansowane rozwiązania sięga już nie tylko biznes, ale też miasta, które inwestują np. w inteligentne systemy zarządzania ruchem.

W myśl Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza nasz region stawia – uznając inteligentne systemy zarządzania za jedną z czterech inteligentnych specjalizacji – na „rozwiązania infrastrukturalne i procesowe charakteryzujące się wysokim stopniem adaptacyjności, prowadzące do wzrostu automatyzacji i umożliwiające skuteczny monitoring procesów związanych z aktywnością gospodarczą, pozwalające m.in. na zwiększanie efektywności surowcowej i energetycznej oraz poprawę jakości życia, także w kontekście bezpieczeństwa ludzi”.

Wśród priorytetowych kierunków w ramach tej specjalizacji znalazły się:

- inteligentne systemy zarządzania w transporcie i logistyce (wzrost bezpieczeństwa i efektywności, zintegrowany transport specjalnego przeznaczenia)
- inteligentne systemy zarządzania w przemyśle i infrastrukturze (efektywność, niezawodność, bezpieczeństwo obiektów i systemów energetycznych; systemy zarządzania i magazynowania energii z rozproszonych źródeł; Smart Grid, optymalizacja zużycia, efektywność)
- inteligentne systemy zarządzania w obszarze usług (m.in. systemy dla e-handlu oraz wsparcie wielokanałowej sprzedaży)
- inteligentne systemy zarządzania w ekologii (systemy informacji przestrzeni rolnej, monitoring środowiska człowieka, detekcja i przeciwdziałanie zagrożeniom, technologie wspierające odzysk materiałów, mobilne centra energetyczne)
- inteligentne systemy zarządzania w e-administracji i usługach publicznych
- narzędzia dla inteligentnych systemów zarządzania (nowe metody, techniki i rozwiązania dla inteligentnych miast, M2M – machine-to-machine – wspierające integrację i komunikację pomiędzy urządzeniami i systemami).

Zawsze do usług

W dynamicznym rozwoju przedsiębiorstw istotną rolę odgrywają jakość i dostępność nowoczesnych usług otoczenia biznesu. Mazowsze jest w naturalny sposób predestynowane do roli krajowego lidera w tym obszarze. Warszawa, mająca ugruntowaną pozycję jako znaczący ośrodek biznesowy Europy Środkowo-Wschodniej, przyciąga podmioty wyspecjalizowane we wsparciu działalności gospodarczej i outsourcingu: instytucje finansowe, firmy doradcze, jednostki naukowe. Położenie i dostępność kadr sprzyja tworzeniu nowoczesnych centrów usług i centrów logistycznych.

Inteligentna specjalizacja „nowoczesne usługi dla biznesu” stymuluje tworzenie mechanizmów wspierania działalności gospodarczej; usług „szytych na miarę”, zapewniających kapitał, infrastrukturę i zasoby wiedzy niezbędne do rozwoju i wzrostu aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw.

Po coraz bardziej
zaawansowane
rozwiązania sięga już
nie tylko biznes, ale też
korzystają z nich miasta

W ramach tej specjalizacji Mazowsze szczególną wagę przykładają do rozwoju:

- technologii ochrony własności intelektualnej i przemysłowej
- rozwiązań technologicznych i procesowych zarządzania wiedzą i kompetencjami pracowników
- rozwiązań w zakresie optymalizacji i automatyzacji procesów i usług oraz opracowania modeli biznesowych
- technologii ułatwiających samodzielne projektowanie, tworzenie i komponowanie spersonalizowanych cyfrowych usług biznesowych przez przedsiębiorstwa
- usług wspierania prac badawczo-rozwojowych na styku nauka – przedsiębiorcy
- rozwiązań wspierających zarządzanie geoinformacją.

Warto przypomnieć, że inteligentne specjalizacje Mazowsza nie są celem, lecz instrumentem wspomagającym osiągnięcie celów Regionalnej Strategii Innowacji. Sprzyjają one koncentracji przedsięwzięć wzmacniających innowacyjność Mazowsza. Dlatego należy je traktować jako swoisty drogowskaz w wyprawie w przyszłość, która... zaczyna się już dziś.

Małgorzata Remisiewicz

Kompleksowe wsparcie

Poziom usług medycznych jest jednym z najsilniej odczuwanych wymiarów jakości życia. Dlatego tak ważne jest właściwe wydatkowanie pieniędzy na projekty z zakresu ochrony zdrowia. Nowe unijne rozdanie to kolejna szansa na dalszy rozwój oferty medycznej w regionie.

foto: Maciej Zakrzewski

Dzięki ponad 540 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 rozbudowano i zmodernizowano szpitale, zakupiono specjalistyczny sprzęt medyczny, a także rozpoczęto informatyzację i wprowadzanie e-usług. Fundusze z RPO WM 2014-2020 pozwolą na uzupełnienie wcześniejszych inwestycji, a także ich rozwój. Wszystko po to, aby zwiększać komfort pacjentów i jakość świadczonych usług.

Dla okulistyki dziecięcej

Ze środków unijnych w minionej perspektywie skorzystał m.in. Szpital Dziecięcy im. prof. dr. med. Jana Bogdanowicza w Warszawie. Zrealizowano tu cztery projekty, a jednym z nich był „Zakup sprzętu medycznego dla Oddziału Okulistyki wraz z adaptacją pomieszczeń”. Placówka pozyskała na ten cel ponad 800 tys. zł z RPO WM 2007-2013.

Nazwy, takie jak fakoemulsyfikator z witrektomią tylną, fundus kamery czy autorefraktometr pediatryczny – laikom mówią niewiele. Jednak to dzięki nim oraz innym zakupionym urządzeniom oddział okulistyczny mógł rozszerzyć swoją działalność i stać się samowystarczalny w zakresie diagnostyki. Listę nabytego w ramach projektu sprzętu uzupełniają: aparat do elektrofizjologii, laser do zabiegów na siatkówce oka z przystawką i wyposażeniem, ręczna lampa szczelinowa, panel optotypów z polaryzacją, dioptriomierz, tonometr indukcyjny z wyposażeniem oraz wziernik pośredni z wyposażeniem. Projekt objął również niezbędną adaptację pomieszczeń oddziału dla pełnego wykorzystania nowoczesnej aparatury.

– W stosunku do lat ubiegłych zwiększyliśmy o 6% liczbę przyjmowanych pacjentów. Podniosła się jakość świadczonych przez nas usług medycznych, a specjalistyczne świadczenia zdrowotne w zakresie

okulistyki są bardziej dostępne. Nowoczesny sprzęt zwiększył też autonomiczność oddziału okulistyki dzięki samowystarczalności diagnostycznej – wymienia korzyści Andrzej Pukaczewski, p.o. kierownik Działu Organizacji szpitala. Dzięki nowym urządzeniom placówka oferuje pełną diagnostykę chorób oczu i może przeprowadzać skomplikowane operacje gałki ocznej.

Nowe możliwości

Nowy program regionalny to ponad 600 mln zł na rozwój ochrony zdrowia. W ramach 2. osi priorytetowej „Wzrost e-potencjału Mazowsza” możliwa jest informatyzacja i wprowadzanie e-usług dla pacjentów, lekarzy, a także ośrodków partnerskich. Zakup sprzętu i aparatury medycznej wspierany jest natomiast ze środków 6. osi priorytetowej „Jakość życia”. RPO WM dofinansuje również programy zdrowotne obejmujące profilaktykę i wczesne wykrywanie chorób, takich jak cukrzyca, choroby psychiczne, wady słuchu, a także np. diagnostykę i rehabilitację najmłodszych pacjentów z mózgowym porażeniem dziecięcym.

E-zdrowie w praktyce

Nowoczesne rozwiązania w sektorze ochrony zdrowia znacząco ułatwiają leczenie i komunikację na linii pacjent – lekarz. Dostęp do elektronicznej dokumentacji medycznej stanowi także wymóg prawny, który zacznie obowiązywać od początku 2018 r. Pierwszy konkurs z RPO WM 2014-2020 skierowany do placówek medycznych dawał szansę na ubieganie się o fundusze właśnie na wsparcie informatyzacji i wprowadzanie e-usług, np. e-rejestracji na wizyty u lekarza, e-skierowań, e-recept, e-konsultacji medycznych. Dofinansowanie uzyskało 79 projektów, a łączna kwota wsparcia z funduszy europejskich wyniosła ponad 200 mln zł. Wśród beneficjentów są

m.in. Instytut Matki i Dziecka, Szpital Bielański, Mazowiecki Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce czy Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie.

– Premiowane były projekty zakładające umożliwienie załatwienia jak największego zakresu spraw od początku do końca elektronicznie, bez konieczności wychodzenia z domu. Chodzi o stworzenie pacjentom możliwie komfortowych warunków powrotu do zdrowia. O dofinansowanie mogły się ubiegać publiczne i prywatne placówki służby zdrowia. Warunkiem było jednak posiadanie kontraktu z NFZ. Zwycięskie projekty mają być realizowane do 30 czerwca 2018 r. O efektach będziemy więc mogli mówić najpóźniej za dwa lata – mówi Dorota Kotecka, p.o. kierownik Wydziału Wdrażania Projektów z Obszaru E-usług w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych (MJWPU).

Kompleksowo i oszczędnie

Do 3 lutego 2017 r. trwa kolejny konkurs związany z informatyzacją i wprowadzeniem e-usług w mazowieckich placówkach medycznych. Tym razem skierowany jest wyłącznie do podmiotów realizujących zadania w publicznej służbie zdrowia. – Pierwszy konkurs dotyczył szpitali i ośrodków medycznych z całego Mazowsza. Tym razem wsparcie skierujemy do placówek z subregionów: ciechanowskiego, ostrołęckiego, siedleckiego, płockiego i radomskiego. Do konkursu można zgłaszać tylko projekty uzgodnione w ramach Regionalnych Inwestycji Terytorialnych – tłumaczy Dorota Kotecka. Projekty powinny sprzyjać oszczędnościom dla mieszkańców i przedsiębiorców, wprowadzać uproszczenia administracyjne, a jednocześnie zapewniać wysoki poziom bezpieczeństwa danych. Elektroniczna dokumentacja medyczna musi być także zgodna z Ustawą o systemie informacyjnym w ochronie służby zdrowia, zaś standardy dostępności cyfrowej dla osób z niepełnosprawnościami – z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie krajowych ram interoperacyjności, wymaganiami dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz wymaganiami dla systemów teleinformatycznych, opartymi na dokumencie WCAG 2.0. Podobnie jak w poprzednim konkursie, ważna jest komplementarność i interoperacyjność z platformą krajową P1, P2 lub P4. – Są to platformy cyfrowe, dopiero planowane do wdrożenia przez Ministerstwo Zdrowia,

które ambitnie założyło, że wszystkie podmioty działające w publicznej służbie zdrowia będą miały jeden system, np. dla recept wystawianych elektronicznie. Wnioskodawcy muszą więc pamiętać, że systemy zakupione ze środków RPO WM trzeba przygotować do włączenia ich do centralnej platformy – tłumaczy Dorota Kotecka, która zwraca uwagę również na to, by nie zapomnieć o tym, że każdy wydatek poniesiony ze środków publicznych ma służyć faktycznej realizacji celów i powinien być oszczędny oraz racjonalny.

– W poprzednim okresie programowania dużo za-inwestowaliśmy w infrastrukturę służby zdrowia, teraz musimy skupić się na jej efektywnym wykorzystaniu i dalszym rozwoju z korzyścią dla mieszkańców regionu. Będziemy więc zwracać uwagę, czy zakresy projektów nie dublują się z działaniami już zrealizowanymi – wyjaśnia Dorota Kotecka. To oczywiście nie oznacza, że beneficjent, który skorzystał już z funduszy na informatyzację, nie może uzyskać dofinansowania w obecnej perspektywie. Wsparcie może przeznaczyć na unowocześnianie i dostosowywanie systemów informatycznych do zmieniającej się rzeczywistości, np. prawnej.

Pomoc ukierunkowana

E-usługi to nie jedyna możliwość rozwoju. Już pod koniec grudnia wystartuje konkurs w ramach działania 6.1 „Infrastruktura ochrony zdrowia”, ukierunkowany na zapewnienie specjalistycznego sprzętu do leczenia chorób kardiologicznych i onkologicznych. Ten konkurs również dotyczy tylko subregionów, co oznacza, że o wsparcie nie mogą się ubiegać placówki z Warszawy i okolicznych 39 gmin tworzących wspólnie Warszawski Obszar Funkcjonalny. Wnioski można składać od 30 grudnia 2016 r. do 8 marca 2017 r. Adresatami konkursu są podmioty działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, samorządy oraz podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia. Na ten cel przeznaczono ponad 32 mln zł. Projekt należy zrealizować do 30 czerwca 2019 r.

Unijne dofinansowanie obejmuje zakup sprzętu i aparatury medycznej, jak również związane z tym konieczne prace remontowe, modernizacyjne i adaptacyjne polegające np. na wymianie instalacji, pracach budowlano-montażowych czy dostosowaniu obiektu do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami. Duży nacisk kładziony jest na kierowanie unijnego wsparcia na inwestycje rzeczywiście odpowiadające potrzebom. – Należy pamiętać, że do wniosku należy dołączyć Opinię Wojewody o Celowości Inwestycji. W sytuacji, gdy wnioskodawcy nie uda się uzyskać tego dokumentu do czasu zakończenia naboru, powinien dołączyć przynajmniej potwierdzenie wystąpienia o wydanie opinii w tej sprawie. W takiej sytuacji MJWPU poprosi o dostarczenie jej dopiero w trakcie oceny merytorycznej – mówi Paweł Sitek, kierownik Wydziału Weryfikacji Formalnej Wniosków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

/ Specjalistyczny sprzęt medyczny zasilił Oddział Okulistyki w Szpitalu Dziecięcym w Warszawie

Kolejne dwa konkursy dotyczące infrastruktury zdrowotnej rozpoczną się pod koniec czerwca 2017 r. W najbliższym czasie możliwe będzie natomiast ubieganie się o fundusze na programy zdrowotne, co pokazuje kompleksowość wsparcia z RPO WM. Co ciekawe, programy zdrowotne uzyskują wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (działanie 9.2 „Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej”). Pod koniec grudnia br. wystartowały konkursy dotyczące zwiększenia wczesnej wykrywalności zaburzeń słuchu u dzieci z klas pierwszych szkół podstawowych, a także programów wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa.

Marek Rokita

Użyte po wielokroć

W obecnej perspektywie finansowej na instrumenty zwrotne, czyli na poręczenia, pożyczki i kredyty, trafi ok. 5% z niemal 82,5 mld euro przeznaczonych na realizację krajowych i regionalnych programów operacyjnych. To niemal czterokrotny wzrost w porównaniu z poprzednim okresem programowania.

Od początku naszego członkostwa w Unii Europejskiej fundusze europejskie kojarzyły się nam z bezzwrotnymi dotacjami. Po te stosunkowo łatwe pieniądze ustawiały się kolejki beneficjentów. Jednak ta forma pomocy ma jedną niepodważalną wadę. Pomoc w postaci dotacji zawsze kończy się po wykorzystaniu alokacji na poszczególne cele w ramach programów operacyjnych. Instrumenty zwrotne – w przeciwieństwie do dotacji – nie wyczerpują się i zostają w regionie. Można z nich wielokrotnie korzystać. To znaczy, że ta sama złotówka wspiera wiele inwestycji. Przebiega to jednak inaczej niż w wypadku dotacji, która jest przeznaczana na konkretne przedsięwzięcie tylko raz. To podstawowa różnica. Co więcej, pieniądze, będąc w obiegu, powiększają pulę funduszy udostępnianych na wsparcie dla kolejnych podmiotów. Stąd często używana zamiennie nazwa – instrumenty odnawialne.

Instrumenty zwrotne to ogólna nazwa różnych, preferencyjnych sposobów wsparcia. Należą do nich m.in.: poręczenia i gwarancje kredytowe, pożyczki, mikropożyczki, połączenia dotacji z pożyczką, które w sumie tworzą kilkadziesiąt różnych opcji. Rozdysponowują je nie urzędnicy, ale pośrednicy finansowi, którymi są najczęściej banki albo lokalne fundusze pożyczkowe czy poręczeniowe.

Instrumenty zwrotne w RPO WM

Na instrumenty finansowe zaplanowano ponad 98 mln euro w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Przeznaczone będą głównie dla przedsiębiorców.

Działanie 3.3 „Innowacje w MŚP”

Jego celem jest wzmocnienie potencjału sektora MŚP na Mazowszu. Wsparcie udzielane jest na:

- wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług, projekty polegające na rozbudowie przedsiębiorstw, w szczególności związane z wprowadzaniem na rynek nowych produktów i usług w skali regionu, zasadniczych zmian w procesie produkcyjnym lub zmian w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym udzielanych za pośrednictwem drogi elektronicznej) i wdrożeniem wyników prac badawczo-rozwojowych (B+R) do działalności gospodarczej
- rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach technologii informacyjno-komunikacyjnej, w tym sprzedaż produktów i usług w internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizację procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpracę pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne.

Bezwrotnie wsparcie skierowane jest na projekty, które łączą się z większym ryzykiem na etapie wdrażania. Do 31 stycznia 2017 r. trwa konkurs w tym zakresie, a przedsiębiorcy mogą liczyć nawet na kwotę do 4 mln zł dofinansowania. Natomiast instrumenty finansowe oferowane będą w tych obszarach, w których ryzyko niepowodzenia jest mniejsze. Za pomocą pożyczek i poręczeń wsparcie uzyskają innowacje niebędące efektem prac B+R, a także rozwój e-biznesu. Łącznie na instrumenty zwrotne przewidziano 54,07 mln euro, czyli połowę środków zarezerwowanych na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań.

Działanie 4.1 „Odnawialne źródła energii”

Jego celem jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w ogólnej produkcji energii.

Wsparcie udzielane jest na:

- rozwój infrastruktury do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych (wspierane będą projekty polegające na budowie, rozbudowie oraz przebudowie infrastruktury, mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej)
- budowę lub przebudowę sieci dystrybucyjnych średnich i niskich napięć.

Instrumenty zwrotne będą dostępne dla przedsiębiorców na wprowadzanie rozwiązań OZE. Na ten cel zaplanowano 6,5 mln euro.

Działanie 4.2 „Efektywność energetyczna”

Celem działania jest zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym.

Wsparcie udzielane jest na:

- termomodernizację budynków użyteczności publicznej (wspierane będą m.in. projekty polegające na ociepleniu obiektów, wymianie oświetlenia na energooszczędne, przebudowie systemów grzewczych, instalacji systemów chłodzących)
- termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w szczególności kompleksowe działania, tj. głęboka modernizacja energetyczna, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz zastosowania odnawialnych źródeł energii
- wysokosprawną kogenerację (wspierana będzie m.in. budowa, rozbudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji, w tym również z OZE).

Na instrumenty finansowe przewidziano 13 mln euro. Środki te zainwestowane zostaną w termomodernizację wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Działanie 6.2 „Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych”

Celem tego procesu jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne.

Wsparcie udzielane jest na:

- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej (wspierane będą m.in. projekty polegające na zmianie sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni, wokół których można koncentrować działalność

Instrumenty zwrotne –
w przeciwieństwie do dotacji
– nie wyczerpują się i zostają
w regionie. Można z nich
wielokrotnie korzystać

gospodarczą, zintegrowane przedsięwzięcia polegające na renowacji, rewitalizacji, modernizacji, adaptacji i wyposażeniu istniejącej zabudowy) na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne

- odnowę tkanki mieszkaniowej (wsparciem objęta zostanie tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, jako element szerszego działania rewitalizacyjnego).

Na instrumenty finansowe zaplanowano 25 mln euro.

Inteligentny Rozwój

Instrumenty zwrotne uwzględnione są także w krajowym Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój. Z wynoszącego 8,6 mld euro budżetu programu aż 10% środków przeznaczono m.in. na instrumenty kapitałowe, pożyczkowe i gwarancje.

Instrumenty kapitałowe adresowane są głównie do start-upów, czyli młodych firm prowadzących prace B+R lub opierających swoją działalność na innowacyjnych pomysłach. Na przyszły rok zaplanowany jest konkurs dotyczący wdrożenia innowacji technologicznych będących efektem własnych prac B+R lub zakupionych wyników. Pula konkursu na innowacje technologiczne wyniesie 400 mln zł. Przedsiębiorcy będą mogli starać się o środki już w lutym. Fundusze zostaną rozdysponowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Z myślą o przyszłości

W tej perspektywie zapowiada się większe zainteresowanie instrumentami odnawialnymi. Przepisy pozwalają w praktycznie nieograniczonym zakresie z nich korzystać, a więc można z nich wspierać nie tylko przedsiębiorczość i rewitalizację, jak to było w poprzednim okresie programowania. Teraz furta jest otwarta szerzej. To dobra wiadomość na najbliższą, a nawet bardziej odległą przyszłość. Wszystko wskazuje bowiem na to, że w kolejnych perspektywach finansowych będziemy otrzymywać coraz mniejsze fundusze w ramach polityki spójności. Lukę tę mogą wypełnić instrumenty zwrotne, które po zakończeniu obecnej perspektywy będą nadal w obiegu w regionie, umożliwiając wspieranie kolejnych projektów. Tego typu rozwiązanie będzie mogło funkcjonować przez wiele lat, czyli nawet po 2020 r.

Andrzej Szoszkiewicz

Niepełnosprawność nie musi wykluczać

foto. Stockchroma (2)

Dostępność projektów dla osób z niepełnosprawnościami jest mocno akcentowanym kryterium przyznawania dotacji z funduszy europejskich. Środki należy dobrze wykorzystywać także w tym znaczeniu, że nikt nie powinien być wykluczony z możliwości korzystania z efektów wsparcia.

Problematyka dostępności projektów dla osób z niepełnosprawnościami jest w detalach bardzo skomplikowana i wymaga niezwykle szczegółowej, profesjonalnej wiedzy. Jednak każdy wnioskodawca powinien przynajmniej ogólnie orientować się w potrzebach takich osób i przede wszystkim – umieć znaleźć źródła informacji, które pomogą uniknąć błędów w projektowaniu. Są dwie niewykluczające się drogi: poszerzenie własnej wiedzy oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia innych.

Oparcie w prawie

Od półtora roku wszystkie podmioty ubiegające się o fundusze europejskie obowiązują „Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”, przygotowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Są w nich opisane zasady, których należy przestrzegać podczas ubiegania się o fundusze europejskie i w trakcie realizacji projektu. Z „Wytycznymi...”, jak również innymi ważnymi dokumentami i poradnikami, można się zapoznać na portalu funduszedlamazowsza.eu (w zakładce „O programie”) i funduszeuropejskie.gov.pl (w zakładce „O funduszach”). Materiały podzielone są na trzy części, gdyż każdy projekt musi spełniać trzy podstawowe kryteria: dostępności cyfrowej, możliwości uczestnictwa i możliwości korzystania.

Dostępność cyfrowa

Dostępność cyfrowa oznacza, że wszystkie dokumenty, materiały informacyjne oraz wszelkie inne zasoby cyfrowe, zgromadzone np. na stronach internetowych, muszą być dostępne dla każdego. Obowiązujący na całym świecie standard WCAG 2.0 (*Web Content Accessibility Guidelines* – wytyczne dotyczące ułatwień w dostępie do treści publikowanych w internecie) to dokument, który zawiera wskazówki i zalecenia, jak budować serwisy internetowe dostępne dla wszystkich. Jednak wielu twórców i administratorów stron zna WCAG choćby pobieżnie. W konsekwencji ogromna większość portali nie spełnia nawet minimalnych wymagań tych wytycznych. A przecież, jak mówi Piotr Pawłowski, prezes Fundacji Integracja zajmującej się walką z barierami dla osób z niepełnosprawnościami: – *Wykluczenie cyfrowe w wielu przypadkach wręcz uniemożliwia funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością. Do stosowania się do wymogów dostępności cyfrowej oznacza konieczność zaspokojenia potrzeb osób z wszystkimi typami niepełnosprawności, w tym niesłyszących, niewidomych, z dysfunkcjami kończyn górnych i osób z ograniczoną sprawnością intelektualną. W ciągu ostatnich czterech lat polskie prawo znacznie zbliżyło się w tym zakresie do standardów europejskich i jest obecnie oparte na standardzie WCAG 2.0. Wytyczne te nie dotyczą wyłącznie kwestii programistycznych. Zaspokojenie ich na początku może być trudne, ale w efekcie opłaci się, gdyż poszerzy grono odbiorców i uczyni stronę internetową przyjaźniejszą również dla innych użytkowników niż osoby z niepełnosprawnościami.*

Zapewnienie wygodnej nawigacji na stronie internetowej za pomocą klawiatury jest ważne dla osób niewidomych i z dysfunkcjami kończyn górnych. Stosowanie prostego języka, unikanie skrótów, tabel i wypunktowań jest z kolei istotne dla osób z ograniczoną sprawnością intelektualną.

Większość portali
nie spełnia standardu
WCAG 2.0 określającego
wskazówki i zalecenia,
jak należy budować serwisy
internetowe dostępne
dla wszystkich

Na niepełnosprawność
patrzemy zwykle wyłącznie
przez pryzmat osób
na wózkach, zapominając
o uwzględnianiu potrzeb
osób z dysfunkcjami
wzroku i słuchu

Dla osób niesłyszących niezbędne jest stosowanie transkrypcji tekstowej plików dźwiękowych i wideo. Najwięcej zabiegów wymaga dostosowanie funkcjonalności do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących. Ważne jest stosowanie wyraźnych kontrastów między tłem a treścią i umożliwienie powiększenia widoku ekranu z poziomu klawiatury co najmniej o 200%. Nawet osoby niewidome mogą korzystać z komputera, używając oprogramowania zamieniającego tekst pisany na mowę. Dlatego każdy tekst powinien być uzupełniony o prawidłową strukturę nagłówków i opisy alternatywne dla materiałów graficznych. Poza tym pliki PDF czy Word muszą być udostępnione w wersji tekstowej, nie graficznej, czyli np. nie w postaci zeskanowanego dokumentu.

Możliwość uczestnictwa

Możliwość uczestnictwa zakłada udział wszystkich osób, bez względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności, w każdym otwartym spotkaniu informacyjnym, konferencji, szkoleniu, warsztatach i innych przedsięwzięciach realizowanych z funduszy europejskich.

Wydarzenia takie muszą być organizowane w budynkach dostępnych architektonicznie. Jednak to nie wystarcza do zapewnienia możliwości wzięcia w nich udziału osobom ze wszystkimi typami niepełnosprawności. Spełnienie wymogu możliwości uczestnictwa – ze względu na wiele rodzajów i stopni niepełnosprawności, które wymagają różnych i często

nietypowych usprawnień i dostosowań – byłoby dla jednych projektodawców bardzo kosztowne, a dla innych wręcz niemożliwe. Dlatego w tym wypadku działa tzw. mechanizm racjonalnych usprawnień, polegający na stosowaniu konkretnych modyfikacji dla konkretnych osób lub grup osób z niepełnosprawnościami. Projektodawca może uzyskać pomoc umożliwiającą elastyczne reagowanie na te wymagania – w wysokości do 12 tys. zł. Mechanizm racjonalnych usprawnień można zastosować w projektach realizowanych w ramach osi 8., 9. i 10., finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Możliwe jest też uruchomienie go w projektach realizowanych w pozostałych osiach. Jednak zawsze należy pamiętać, że jest on drugorzędny w stosunku do uniwersalnego projektowania i zastosowanie go w praktyce jest możliwe, gdy nie ma szans realizacji wsparcia w środowisku wprost dostępnym lub gdy koszt uzyskania dostępności byłby zbyt wysoki.

Możliwość korzystania

Możliwość korzystania oznacza, że każdy wniosek o dofinansowanie musi zakładać uniwersalność efektu projektu, który ma być odpowiedni dla jak największej liczby osób.

Mimo że zagadnienie barier architektonicznych wydaje się dobrze rozpoznane, również w tym zakresie jest jeszcze sporo do zrobienia. Jest to kwestia bardzo istotna, lecz zazwyczaj postrzegana z perspektywy osób z jednym

fot. Stockchroma (2)

Chcesz przygotować projekt
faktycznie spełniający
potrzeby niepełnosprawnych
– zdobywaj wiedzę, konsultuj
się z ekspertami i grupą
docelową

rodzajem niepełnosprawności. Natomiast dostępność powinna być pełna, co oznacza uwzględnienie potrzeb wszystkich grup osób, które są potencjalnymi beneficjentami realizowanych projektów. – *Problem polega na tym, że na niepełnosprawność patrzymy zwykle tylko i wyłącznie przez pryzmat osób na wózkach. Kompletnie zapominamy o tym, żeby dostosowywać obiekt np. po kątem osób słabowidzących. Należy zwracać uwagę na odpowiednią kolorystykę, kontrasty, czytelne oznakowanie* – wyjaśnia Piotr Pawłowski. Oprócz barier architektonicznych osoby z niepełnosprawnościami narażone są też na inne formy wykluczenia technologicznego, np. w transporcie publicznym, gdzie różni przewoźnicy stosują zróżnicowane rozwiązania dla osób z niepełnosprawnościami.

Skomplikowana wiedza, zawartości, wiele typów niepełnosprawności, nie zawsze zrozumiałe dokumenty – to wszystko może zniechęcić do rzetelnego podejścia do kwestii dostępności projektów dla osób z dysfunkcjami. – *Trzeba się nauczyć korzystania z wiedzy ekspertów. Kluczowe jest, aby znaleźć partnerów społecznych, odpowiednie organizacje pozarządowe i od nich zdobywać wiedzę. Ważna jest otwartość w zadawaniu pytań, konsultowaniu. Bo to jest jedyna szansa, by środki, które są przecież niebagatelne, wykorzystać w tej perspektywie finansowej we właściwy sposób. Sądzę, że nie stać nas na popełnianie błędów* – konkluduje Piotr Pawłowski.

Marek Rokita

Drugie życie wielkiej płyty

ZE
SZTUKĄ

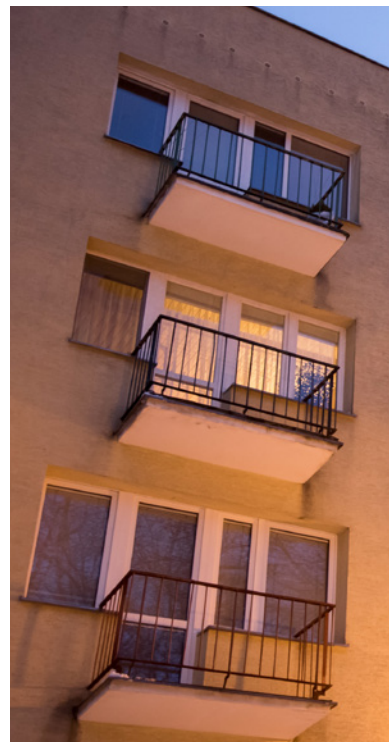

Jak w twórczy i edukacyjny sposób zagospodarować ogromne ściany bloków? Jak w przestrzenie blokowisk wnieść sztukę i nawiązać dialog z mieszkańcami? Warto wybrać się na warszawski Ursynów, by poszukać murali powstałych dzięki projektom „Ptasie mieszkanie na pustej ścianie” i „Ursynowskie murale”. W ramach pierwszego z nich ściany trzech wieżowców „zasiedliły” malowidła z jerzykami i jaskółkami, ptakami nierozłącznie wpisanymi w miejski krajobraz, co istotne – bardzo pożytecznymi, dla których zamontowano na blokach skrzynki lęgowe. Zjawiskowy jest również fresk drzewa – ptasiej oazy – oplatającego korzeniami budynek...

Z kolei w ramach „Ursynowskich murali” powstały gigantyczne naścienne malowidła przedstawiające grupę kolorowych ptaków, niedźwiedzia z motylem. Wisienką na torcie jest Anioł, niezapomniany gospodarz bloku przy ul. Alternatywy 4 z serialu Stanisława Barei... To trzeba zobaczyć!

foto Franek Mazur (4)

Kotwice pamięci - młodzież ratuje zabytki

Z DUCHEM
HISTORII

„Groby polskie to są kotwice narodu... Walcząc o przyszłość narodu, trzeba się oprzeć o jego groby...” – wymowne słowa Jerzego Waldorffa są mottem uczniów Gimnazjum nr 47 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, którzy od kilku lat opiekują się zabytkowymi nagrobkami na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim przy ul. Młynarskiej. W ramach kolejnej odsłony inicjatywy „Kotwice pamięci – młodzież ratuje zabytki”, w 2016 r. dofinansowanej w ramach budżetu partycypacyjnego dzielnicy Wola miasta st. Warszawy, na nekropolii kontynuowane były działania porządkowe i inwentaryzacyjne. Ważnym elementem projektu, którego opiekunami są Lucjan Wojtowicz i Elżbieta Brykowska, było także odnalezienie i sfotografowanie ponad 150 porcelanowych zdjęć nagrobkowych wykonanych od końca XIX w. do 1945 r. Inicjatywy, takie jak „Kotwice pamięci”, odkrywają piękno i dziedzictwo małej ojczyzny, są znakomitą lekcją historii. Warto brać przykład!

foto: Lucjan Wojtowicz (3)

Chcesz wiedzieć więcej: www.kotwice-pamieci.strefa.pl

Muzeum Żydów Mazowieckich w Płocku

**W POSZUKIWANIU
KORZENI**

foto: Muzeum Żydów Mazowieckich w Płocku (2)

Z dwóch płockich bóżnic do dzisiaj uchowała się tylko ona – tzw. mała synagoga przy ul. Kwiatka 7, wybudowana w połowie XIX w. Po remoncie współfinansowanym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 znajduje się tu dziś Muzeum Żydów Mazowieckich.

W przestrzeni ekspozycji można wydzielić trzy główne strefy tematyczne. W przedsionku poznamy historię osadnictwa żydowskiego na ziemiach polskich. W sali głównej spotkamy się – i to dzięki multimediom – z oryginalnością architektury żydowskiej, fenomenem muzyki, specyfiką kuchni, a także zwyczajami i świętami wyznawców judaizmu. Część poświęcona Holocaustowi jest zbudowana na bazie książki „Kartki z pożogi” Symchy Gutermana, naocznego świadka zagłady płockich Żydów i autora archiwalnych fotografii żydowskich mieszkańców Mazowsza. W Muzeum Żydów Mazowieckich w Płocku odbywają się wieczory literackie, wykłady, prezentacje filmowe i teatralne, koncerty, a także warsztaty plastyczne czy taneczne. W 2016 r. placówka rozpoczęła cykl spotkań z Polakami, którzy ratowali Żydów z narażeniem własnego życia pt. „Choćby jedno życie, choćby kromka chleba”.

Chcesz wiedzieć więcej: <http://synagogaplocka.pl>

foto: Muzeum Łniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie (6)

**DZIE-
DZICTWO
GÓRĄ!**

Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie

100 lat – piękny jubileusz. 100-lecie nadania praw miejskich świętował w mijającym roku Żyrardów poprzez celebrację Roku Filipa de Girarda, wynalazcy i konstruktora mechanicznej maszyny do przędzenia lnu, która na długie lata określiła tożsamość miasta. Pod koniec listopada tego roku na skwerze przed budynkiem Resursy odsłonięto pomnik Girarda. Zapraszamy jednak przede wszystkim do Muzeum Lniarstwa znajdującego się w jednej z hal fabrycznych dawnego Bielnika, gdzie w czasach świetności fabryki suszono przędzę i bielono tkaniny. Znajduje się tu kilkadziesiąt zabytkowych maszyn tworzących kompletny ciąg technologiczny ukazujący najważniejsze elementy obróbki surowca włókienniczego i produkcji tkanin, w większości z lat 70. i 80. XX w. Wystawie maszyn towarzyszy stała ekspozycja „Żyrardów. Miasto lnem tkane”, którą tworzą zarówno archiwalne fotografie maszyn włókienniczych, jak i multimedia. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 przyczynił się do upowszechnienia dziedzictwa miasta poprzez dofinansowanie projektów: „Odrostaurowanie i adaptacja zabytkowych hal fabrycznych na potrzeby Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie”, „Industrialne Mazowsze – żyrardowskie cuda techniki, ekspozycja maszyn włókienniczych”.

Chcesz wiedzieć więcej: <http://www.visit.zyrardow.pl>

Ponad MILIARD ZŁOTYCH z funduszy europejskich w Twoim zasięgu!

**Tylko w 2017 roku przeprowadzimy
42 nabory wniosków.**

Wsparcie finansowe będzie można uzyskać aż w 8 OBSZARACH:
Badania i rozwój, Innowacyjność i przedsiębiorczość,
Niskoemisyjność, Ochrona środowiska, Jakość życia, Transport,
Włączenie społeczne i walka z ubóstwem oraz Edukacja.

**To środki
w Twoim zasięgu!**

funduszedlamazowska.eu